РЯА ХУРЯАЛГА, ТУШААЛГЫН ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ АЛДАР СОЛО!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 224 (10285) | 1963 оной сентябриин 21, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

рткомуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй зуургашалгаар республикын Хүндэлэ-самбарта эдэ ажахынууд бэшэгдэбэ:

ЗЭДЫН ҮИЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН XX ПАРТСЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ ЛКОЗ (колхозой түрүүлэгшэ **М. П. КАВЕЛИН**, парткомой секретарь **Д. А. СУК-**, комсомолой комитедэй секретарь **А. К. БУТАКОВ**, главна агроном **А. И. ЛОБЫ-**). Энэ колхоз гүрэндэ 6300 центнер таряа тушааха гэһэн социалис уялгаяа 100 нерээр үлүүлэн дүүргээ. Ургаса хуряалгаараа мүн лэ түрүүлжэ ябана. Таряа тушаалга эндэ үргэлжэлһөөр.

БАРГАЖАНАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН ДЭРЭЭНЭЙ СОВХОЗ хозой директор **С. А. ЦЫБИКОВ**, парткомой секретарь **Д. Б. ШАГДАРОН**, комсо-й комитедэй секретарь **С. Д. ЭРДЫНЕЕВ**, главна агроном **Д. Т. БАДМАЕВ**). совхоз 20524 центнер таряа гүрэндэ тушаажа, социалис уялгаяа 524 центнерээр ибэ.

БАРГАЖАНАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН ХУРАМХААНАЙ СОВ- (совхозой директор **А. И. НОВОЛОДСКИЙ**, парткомой секретарь **Б. М. НАДА-** ИВ, комсомолой комитедэй секретарь **В. Б. ГАРМАЕВ**, хүдэлмэришэдэй комите-түрүүлэгшэ **Б. Б. ДМИТРИЕВ**). Энэ совхоз 40153 центнер таряа гүрэндөө ту-ка, социалис уялгаяа 153 центнерээр үлүүлбэ. Таряа тушаалгаяа үргэлжэлүүлһээр.

БАРГАЖАНАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН КАРЛ МАРКСЫН нэ-**ЖЭТЭ КОЛХОЗ** (колхозой түрүүлэгшэ **Л. Б. РАДНАЕВ**, парткомой секретарь **БАТОРОВ**, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **С. Ч. ЦЫДЫПОВ**). Энэ колхоз ндөө 8968 центнер таряа худалдажа, социалис уялгаяа 968 центнерээр, түсэбөө центнерээр үлүүлэн дүүргээ.

УЛААН-ҮДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН «ГИГАНТ» КОЛХОЗ хозой түрүүлэгшэ **И. К. АФАНАСЬЕВ**, парткомой секретарь **М. А. ВЯЗИМСКИЙ**, на агроном **К. Е. ЯКОВЛЕВ**) гүрэндөө 4816 центнер таряа худалдажа, социалис яа 316 центнерээр үлүүлбэ.

УЛААН-ҮДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН XXI ПАРТСЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ ХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ **Д. Б. БАДАНОВ**, парткомой секретарь **Н. П. МОР-СКОЙ**, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **Е. ГЫНДЕНОВА**, главна агроном **МЕДВЕДЕВ**) гүрэнэй амбаарта 5028 центнер таряа оруулжа, социалис уялгаяа гэбэ.

ХЯАГТЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН ХЯАГТЫН СОВХОЗ (совхо-иректор **Л. А. АФАНАСЬЕВ**, парткомой секретарь **Н. К. КОСАТОЧКИН**, СМ-эй комитедэй секретарь **В. М. ТРЕТЬЯКОВ**, рабочкомой түрүүлэгшэ **И. Н. ОСТЕЛЕВ**, главна агроном **И. Г. ТАРЯШИНОВ**) гүрэндөө 10894 центнер таряа ижа, социалис уялгаяа 1894 центнерээр үлүүлэн дүүргээ. Таряа тушаалга үргэл-һөөр.

УЛААН-ҮДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭ- ОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ **М. А. КОЖЕВНИКОВ**, парткомой секретарь **ГРОССМАН**, главна агроном **А. Ф. ЕФИМОВ**) гүрэнэй амбаарта 18000 цент-таряа оруулжа, абаһан уялгаяа бэелүүлбэ.

УЛААН-ҮДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН «8 МАРТА» КОЛХОЗ хозой түрүүлэгшэ **А. Ф. ТКАЧЕВ**, парткомой секретарь **В. Р. ЗАЙЦЕВ**, СМ-эй комитедэй секретарь **Б. ШМАГИН**, главна агроном **А. Х. КЛЕМЕНТЬЕ-** гүрэндөө 2014 центнер таряа худалдажа, социалис уялгаяа үлүүлээ.

Хэлэһэндээ хүрөөбди

-ГОЛ НЮТАГ. (**Телефоноор абтаба**). най үйлэдбэриин управлениин Карл нэрэмжэтэ колхозойхид Эхэ орон-а элбэг ехээр үгэхэ гэһэн Краснодар-арай, мүн манай республикын Мухар- таряашадай үүсхэлые һайшаан юм.

а зүб гуримаар ашаглажа, агротех-инаар бэелүүлжэ шадаһанай ашаар ялан дээрэһээ муу бэшэ ургаса аб-тар бүриһөө дунда зэргээр 10—11 таряан хуряагдана.

нгөө арга боломжо хаража үзөөд, 8 мянган центнер гэхэ гү, али хоёр эмжээтэй таряа тушааха зорилго та-ди. Ургаса хуряалгын эхилһэн түрүү-рһөө колхозой механизаторнууд со-мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, эршэ-аар хүдэлжэ захалаад, сентябриин рэнэй амбаарта 8884 центнер таряа абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр Доторойнгоо арга боломжо, нөөсэеэ ин наринаар тооложо, хаража үзэһэ-дэ уялгаһаа гадуур үшөө 3 мянга га-нер таряа тушааха гэжэ шиидээ. Му-ябриин 19-нэй мэдээгээр бэлэдхэлэй бүхыдөө 12 мянган центнер ороohон ажа, гүрэнэй 3 түсэб дүүргэгдээ.

эрнүүдтэ ургаса хуряалга түргэндөө үнөө 6 мянган гектар ороohо таряа-шахуу гектарынь үлөөд байна. Ху-ээрэ шалгарагшадай дундаһаа дүр-комбайнер Бубей Дармаев, Назим гэгшэдые онсолон тэмдэглэмээр. тус тустаа «СК-3» комбайнда хүдэл--610 гектар таряа амяарлан хадаа, Тэрэшэлэн комбайнер, партиин гэ-үнко Дабаев, залуу хүбүүн Владимир гэгшэд мүрысөөндэ шалгаржа, ба--500 гектар таряа хуряанхай.

оно-таряан ажалай бригадануудай гэрһэн мүрысөөндэ 2-дохи брига-дынхид (бригадир Р. Будаев) амжалта туйлаа. Эдэнэр гүрэндөө 10 мянган центнер таряа тушаагаа юм.

Мүн бригаданууд ерэхэ жэлэй ургасада һаналаа табин, намарай паар хахалха, үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Хамта дээрээ 1600 гектар намарай эртын паар хахалагдажа, 3600 центнер үрэһэн хаагдаа.

Баян ургасын түлөө тэмсэл шиидхэхы үедөө ороод байна гээшэ. Алтан таряагаа гээлтэдэ оруулангүй амбаартаа хаахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэбди.

В. БАТОРОВ,
колхозой парткомой секретарь.

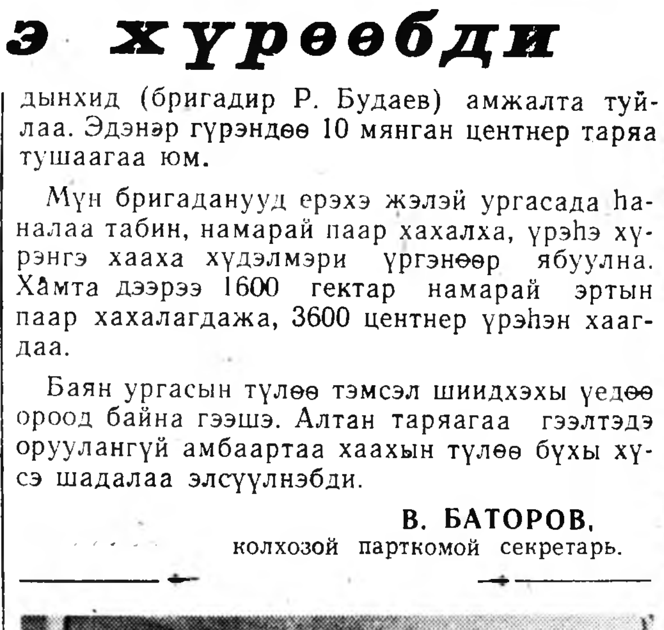

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид таряа хуряалга һайн ябуулжа байна. Энэ колхозой комбайнер Бубей Хуриганович Дармаев шэнисэ баал болгон унагаахадаа үдэртөө 50 гектар хүргөө. Мүнөө нүхэр Дармаев таряа баалһаа суглуулан сохиходоо ажалай ехэ бүтээсэ туйлана. Зураг дээрэ: Б. Х. Дармаев.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргын түлөө

Борьёогой «Коммунизм» колхозой 2-дохи отделениин гэшүүд (эрхилэгшэнь нүхэр Дармаев Г. С., партийна организациинь секретарь нүхэр Сагалеев Ц. Ц.) түүхэтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндөө худалдаха талаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые хараалһан байгаа.

Хэлэһэн үгэеэ хүсэндэнь хүргэхын тула отделениин хүтэлбэрилэгшэд колхознигуудай дунда эмхидхэлэй, ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри шадамар һайнаар, аша үрэ ехэтэйгээр ябуулна. Отделениин үйлэдбэриин участогуудта — һү һаалиин фермэдэ, тракторно-таряан ажалай бригадада, отаранууд дээгүүр партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр ажахын урда табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ коммунистнууд, комсомолшууд болон бусад колхознигуудай хүсые элсүүлжэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл ударидана. Эндэ коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ олон колхознигууд хабаадалсадаг. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр абажа ябадаг коллективүүд, колхознигуудшье бии.

Байгша оной хабар энэ отделенидэ ороohо тарилга 30 гаран процентээр үргэдхэгдөө. Тэрэ тоодо шэниисын тарилга 1,5 дахин ехэ болоо һэн. Отделениин механизаторнууд үшөө үбэл байхада трактор болон бэшэшье хүдөө ажахын машинануудые һайнаар заһабарилжа, хабарай тарилгые саг болзортонь, шанар һайнтайгаар үнгэргэһэнэй ашаар поли дээрэнь муу бэшэ ургаса гараа. Мүнөө ургаса хуряалга түлэг дундаа ябажа байнхай.

Һаяхан отделениин таряашад, механизаторнууд управлени соогоо түрүүлэн гүрэндэ таряа худалдаха талаар абаһан социалис уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлээ. Тэдэнэр 8000 центнер ороohо таряа худалдаха уялгатай байһан аад, тэрэнээ 2 мянган центнерээр үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тиигэжэ таряа тушаалгаар жэлэй гурбан түсэб дүүргэв. Ургаса хуряалгын хүдэлмэритэй зэргэ ерэхэ жэлдэ баян ургаса абаха үндэһэ һуури— намарай паар хахалалга эмхитэйгээр ябуулагдажа, 700 гаран гектар хахалагдаа.

Тракторно-таряан ажалай бригадада эмхидхэгдэһэн партийна бүлэгые залуу коммунист, отделениин агроном Э. Дармаев хүтэлбэрилдэг. Энэ бүлэг отделениин таряашад, механизаторнуудай дунда эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, колхознигуудай эдэбхи үүсхэлые ударидажа, урдахи зорилгонуудаа дүүргэхэ хэрэгтэ тэдэниие зоригжуулаа.

Отделениин таряашад болон механизаторнуудһаа тэндэхи малшад дутуугүй һайнаар ажаллана. Эндэхи хонишод «ургаса хуряалгые» эмхитэйгээр үнгэргэжэ, гүрэндэ ноoho худалдаха түсэбөө дүүргэһэн.

Һаалиин фермэдэхи партийна бүлэгые техник-үрэжүүлэгшэ Цыбик-Доржо Аюшеев хүтэлбэрилнэ. Энэ бүлэг фермын бүхы һаалишадай хүдэлмэриие эмхидхэжэ, тэдэнэй һү һаалиа дээшэлүүлхэ хэрэгые ударидана. Фермэдэ социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэһэн, дүнгүүдынь саг болзортоо гаргагдадаг. Энэ фермынхид коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Фермын һаалишад республикын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, һү һаалга, тэрэниие гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уряалтайгаар управлениингээ бүхы һаалишадта хандаһан байгаа. Тэдэнэр ажал хүдэлмэреэ бүри һайжаруулжа, үнеэдээ һүниин сагта бэлшээжэ шадаа. Тэрэнэй ашаар хахад жэл соо һү абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө июниин 20-до дүүргэжэ шадаһан байха.

Мүнөө фермын һаалишад һү һааха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб декабриин 1 болотор дүүргэхэ гэһэн шэнэ социалис уялга абаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байнхай. Энэ мүрысөөндэ һаалишад-коммунистнууд Долгор-Сурун Цыдыпова, Мария Ринчинова, Аграфена Цыбикжапова, Цыбик-Дулма Гырылова гэгшэд түрүүлжэ ябана.

Отделениин партийна организациин, үйлэдбэриин участогуудтахи партийна бүлэгүүдэй колхознигуудай дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлхы хүдэлмэри шадамараар табиһанай ашаар эндэхин ажалдаа һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Энэ отделениин бүхы коллектив коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ оролсонхой.

Ц. Хандажапов,
Зэдын хүдөөгэй парткомой инспектор-партийна эмхидхэгшэ.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ „Мать-Героиня" гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1963 оной сентябриин 17-ной Указаар арба, арбаһаа дээшэ үхибүүдые түрөөд, хүмүүжүүлһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-һээ «Мать-Героиня» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ иимэ хүнүүдтэ олгоод, «Мать-Героиня» гэжэ орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулха гэбэл:

1. **Дамбаева** Роза Бадмацыреновнада—Гусиноозерск databaseгородой гэрэй эзэн эхэнэр.
2. **Игумнова** Анна Гавриловнада—Хяагтын хүдөөгэй районой Мурочи гэжэ тосхоной һууринай гэрэй эзэн эхэнэр.
3. **Сокольникова** Агафья Леонтьевнада—Кабанскын хүдөөгэй районой хүдэлмэришэн.
4. **Эрхитуева** Эринжид Цыдыповнада—Баргажанай хүдөөгэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

***

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1963 оной сентябриин 18-най Указаар арба, арбаһаа дээшэ үхибүүдые түрөөд, хүмүүжүүлһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-һээ «Мать-Героиня» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ иимэ хүнүүдтэ олгоод, «Мать-Героиня» гэжэ орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулха гэбэл:

1. **Бальжинимаева** Цырен-Дулма Цыреновнада—Улаан-Үдын хүдөөгэй районой Шэбэр гэжэ һууринай гэрэй эзэн эхэнэр.
2. **Зоригтуева** Ханда Дымбрыловнада—Зэдын хүдөөгэй районой Гэгээтэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
3. **Каргапольцева** Валентина Ивановнада—Кабанскын хүдөөгэй районой Кабанск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
4. **Рабжаева** Санжинима Гармаевнада—Зэдын хүдөөгэй районой Гэгээтэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

(ТАСС).

Аха дүүнэрэй амжалтанууд

Кабанскын үйлэдбэриин управлениин Ойморой совхоздо ургаса хуряалга дээрэ комбайнер Александр Димов социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһаар. Тэрэ ургаса хуряалгын эхилһээр 283 гектар хадажа, баал болгонхой.

Хоёрдохи һууридa тэрэнэй дүү хүбүүн комсомолой гэшүүн Георгий Димов ябалсана. Энэ залуу комбайнер 220 гектарай ургаса хуряагаа.

Аха дүү хоёрой ажалай шанар һайн. Иигэжэ эдэ хоёр совхозойнгоо хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй болонхой.

Мүн комбайнернууд Василий Карнышев, Иннокентий Казаков гэгшэд ажалдаа һайн амжалтануудые туйлана.

Р. Амагаева.

Гектарай 80 центнер хартаабха

Байгша ондо Эхэ орондоо эдеэ хоолой шухала зүйл — хартаабха элбэгээр худалдаха зорилго табижа, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид энэ ургамалые ехээр таряа һэн.

Артелиинхид энэ ургамалые үрэжэлтэй һайн хүрьһэтэй газарта, таарамжатай зүб нормоор таржа, ургасын хойноһоо оролдосотойгоор харууһалаад, муу бэшээр ургуулаа. Мүнөө 22 гектар газарай ургаса хуряагдажа, га бүриһөө дунда зэргээр 80—85 центнер хартаабха абтана.

Сентябриин 20-ной мэдээгээр эндэхид түсэбэйнгөө ёһоор гүрэндөө 1300 центнер хартаабха тушаагаад, һаяар үшөө 200 центнер хартаабха нэмэжэ худалдахань. Гадна 2300 центнер хартаабхын үрэһэ хааха түсэбтэй аад, 1000 центнерынь бэлэн болгожо, һайн түхеэрэлгэтэй газарта хадагалагдаа. Ургаса хуряалга түлэг дундаа.

В. Михайлов.

Москвагай договорто шэнэ гүрэнүүд гараа табиба

Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто сентябриин 19-дэ үшөө шэнэ гүрэнүүд гараа табиба.

СССР-тэхи Эфиопиин элшэн сайд М. Имру өөһэдынгөө правительствын үмэнэһөө энэ договорто гараа табиба. Доминиканска республикын правительствын даалгабаряар СССР-тэхи Канадын саг зуурын этигэмжэтэ А. Ф. Харт энэ договорто гар табиба.

Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хорихо тухай договорто сентябриин 19 болотор Москвада 80 гүрэнэй түлөөлэгшэд гараа табиба.

Энэ договорто гар табилга саашадаашье үргэлжэлхэ.

(ТАСС).

М. ШОЛОХОВ НОРВЕГИ ОШОБО

ОСЛО, сентябриин 19. (ТАСС). Европоор аяншалжа ябаһан Михаил Александрович Шолохов мүнөөдэр Норвегиин ниислэл хото ерэбэ. Шолоховой зохёолнуудые гаргажа байһан «Тиден» гэжэ хэблэлэй директор Кульбенн Фьель, Норвегиин уран зохёолшод, журналистнууд элитэ ехэ совет уран зохёолшые угтахаяа городой зүүн вокзал ерэбэ.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Ажалай эршэ шангадана

Байгша ондо Улаан-Үдын трикотажна фабрикын коллектив муу бэшээр ажаллажа байнхай. Валовой продукци гаргаха 8 һарын түсэб 102 процент, августын даабари 120 процент дүүргэгдээ һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ фабрикын хүдэлмэришэд бии байһан арга боломжонуудаа тооложо үзэн, Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абана. Тиигэжэ тус фабрикынхид сентябрь һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 9 мянган түхэригэй элдэб янзын трикотаж хубсаһа гаргахаар шиидээ. Гадна жэлэй түсэб декабриин 22 болотор дүүргэгдэхэ, ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа нилээд дээшэлхэ, продукциин үнэ сэн хямдарха байна. Үйлэдбэреэ саашадань нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ эндэхи хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үнэтэ дурадхалнуудые оруулнад. Жэлэй туршада хамтадаа 30-аад дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 7 мянга гаран түхэриг алмагдахаар хараалагдана.

Һайндэрэй хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан түрүүшын үдэрһөө эхилэн абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө шанга тэмсэл эхилбэ. Мүнөө дээрэ мастер Людмила Васильевна Раевагай хүтэлбэрилдэг халаанай трикотаж хубсаһа нэхэгшэд мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр үдэр бүри даабаряа 101—105 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Д. Цыренов.

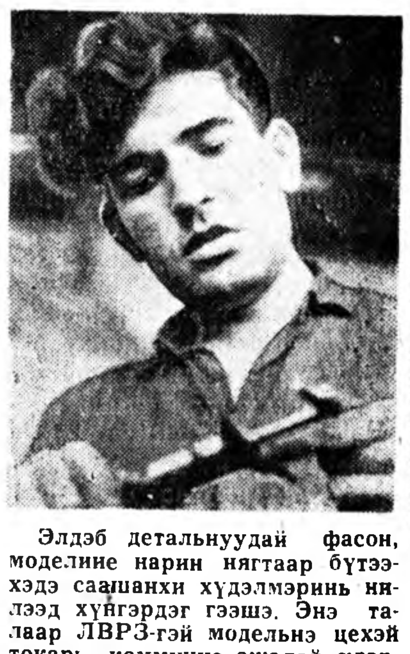

Элдэб детальнуудай фасон, моделиие нарин нягтаар бүтээхэдэ саашанхи хүдэлмэринь нилээд хүнгэрдэг гээшэ. Энэ талаар ЛВРЗ-гэй модельнэ цехэй токарь, коммунис ажалай ударник Павел Кожевин бэрхэ мастер гэжэ сууда гаранхай. Тэрэнэй бүтээһэн модельнүүд һайн шанартай, таарамжатай байдаг. Зураг дээрэ: П. Кожевин.

И. ОСЕТРОВОЙ фото.

Колхознигуудай бэлэг

ПЕТРОПАВЛОВКА. (**Телефоноор абтаба**). «Коммунизм» колхозой (Борьёо) мал болон таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэд Октябриин Агууехэ социалис революциин 46-дахи жэлэй ойн урда тээхи социалис мүрысөөндэ оролсоод, энэ һайндэрые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтажа байна.

Тус колхозой мал адуулагша Ахмет Ханович Шавлаев өөрынгөө эхэнэр Вера Габадулинатай хамта туглануудые эхэдэнь хүхүүлэн түлжүүлхэ гүүртэ дээрэ хүдэлмэрилнэ. 118 үнеэндэ 162 тугал заядан хүхүүлхэ зуураа, август һара соо тугалай толгой бүхэнэй шэгнүүрые суудхэ бүридэ 600—700 граммаар нэмээһэн байха юм. Тэдэ туглануудаа 6 һаратай болоторнь түлжүүлхэ байна. Тиихэдээ сентябрь, октябрь һарануудта үдэр бүриинь шэгнүүрые 600—700 граммаар нэмээхэ уялгатай.

«Коммунизм» колхоз 2000 гаран гектар намарай паар хахалха түсэбтэй. Мүнөө 1300 га хахалагдаад байна. Буряадай хүдөө ажахын институтдай студент Иван Молчанов энэ колхоздо намарай паар хахалалга дээрэ трактористаар хүдэлнэ. Энэ нүхэр «Т-74» трактораар үдэр бүхэнэйнгөө даалгабари 100—120 процент дүүргэнэ. Тэрэшэлэн колхозник Станислав Имеев үдэр бүри 10 гектар паар хахалжа байха юм.

Колхоз хамта дээрээ 5500 гектар таряа хадаа. Тэрэнэйнгээ 2000 гаран гектарые суглуулан сохёод байна. Комбайнер Мэлс Гомбожапов, Лосол Иванов, Жимба Жамбалов, Радна Цыренов гэгшэд таряа сэхэ хадан хуряажа эхилээ. Тиихэдээ үдэр бүхэндэ 28—30 гектар хуряана.

Колхозой һаалишад Октябриин һайндэрые угтуулан, һү ехээр һааха гэһэн уялгатайгаар ажаллана. Хоёрдохи отделениин һаалишад Мария Ринчинова, Дулма-сурун Цыдыпова гэгшэд тус бүридөө даaһан 20 үнеэдһээ үдэр бүри 150—160 литр һү һаана. Эдэнэр энэ жэл үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялгатай. Мүнөө 1500 литртэ хүргөө. Ноябриин 7 хүрэтэр жэлэйнгээ түсэб дүүргэхээр зориг жонхой.

Б. Чагдуров.

Таряа сэбэрлэхэ, тэрэнние гүрэндэ тушааха, үрэһэндэ хааха хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гол түлэб Хилганын тоог дээрэһээ гүрэндэ таряан тушаагдана. Таряа худалдаха социалис уялгаяа энэ колхоз үглөө мүнөө дүүргэхэеэ байна. Зураг дээрэ: Хилганын тоог харуулагдана. (Баргажан). А. БОРИСОВАЙ фото.

Ажахы бүхэндэ һайн шанартай үрэһэ хааха

Агрономуудай эдэбхи үүсхэл хэрэгтэй

Манай Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай поли дээрэ муу бэшэ ургаса хуряагдажа байнхай. Гүрэнэй амбаарта, үрэһэ хүрэнгэдэ алтан шара таряан, хартаабха ороно. Мүнөө зунай сагай уларил тон таарамжагүй байгаа ха юм. Эртүүр хура бороо багаар орожо, июлиин хуушаар, августда ангама халуун наратай үдэрнүүд болоо. Тэрэ үедэ ургаса гандажашье магад байгаа. Теэд тиимэ ушар тохёолдоогүй.

Управлениин ажахынууд ургаха талаараа, сэбэрлэгдэһээрээ тарилгын шанарта хүргэгдэһэн үрэһэ хүрэнгэ тарилгада хэрэглэһэн, ороонһото ургамалнуудай тарилгын нормо хаа хаанагүй 20—30 процент дээшэлүүлэгдэһэн байха.

Тарилгын нормо дээшэлүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Тэрэниие нэгэ жэшээ дээрэ хаража үзэе. Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо урдандаа гектар бүриин 160 кг хара таряа тарижа, тарилгын нормо дээшэлүүлхэдэ ургаса нэмэнэгүй гэжэ тоолодог байгаа. Мүнөө жэл Туруута гэжэ газарта ургаха талаараа 95 процент шанартай хара таряан гектарай 160 кг нормотойгоор таригдаһан юм. Тэрээнтэй зэргэлүүлээд адли шанартай үрэһэн гектарай 200 кг нормотойгоор таригдаһан байгаа. Тиихэдэ 160 кг тариһан талмайн дүрбэлжэн метртэ дунда зэргээр 157 хоолосой эшэ, 200 кг тариһандань—249 эшэ гараад, ургасань ехэ байба. Тиихэдэ 160 кг нормотойгоор тариһан талмайдань гектар бүриин элбэг ехэ бог, үбһэн ургаа, нүгөөдэ участогтань бог үбһэн юрэдөөшье ургаагүй. Иимэрхүү жэшээнүүд управлениин бэшэшье ажахынуудта бии.

Манай управлениин ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд баян ургаса хуряахын тула гектар бүридэ 2,5 центнер шэниисын, 1,9—2 центнер хара таряанай, обёосой, ешмээнэй, 2,8—3 центнер горохой, 25 центнер хартаабхын һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ хэрэгтэй гэжэ һайса ойлгодог болоо.

Мүнөө управлениин ажахынуудта түрүүшын 15 мянган центнер ороонһо таряанай, хэдэ мянгаад центнер хартаабхын үрэһэн бэлдэгдэжэ, амбаарта оруулагдаа. Үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ хүдэлмэри «Гигант», «Советская Россия», «8 Марта» колхозуудта, Онохойн, Эрхирэгэй совхозуудта һайнаар эмхидхэгдэнэ. Гэхэтэй хамта Гильбэрэй «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра» колхозууд гээгдэлдэ ороо.

«Маяк», «8 Марта» колхозуудта хартаабхын үрэһэ муудуулангүй хадагалжа шададаг болонхой. Харин Карл Марксын, Калининай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта жэл бүри хартаабхын үрэһэ гутаажа, муудуулха ябадал үзэгдэнэ. Ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэнэй хартаабха гутаахагүйн тула тэрэниие һайнаар илгаха, харууһалха хэрэгтэй. Үрэһэнэй хартаабха сентябриин 5—15-най үеэр хадагалжа эхилхэ, тэрэниие сентябриин 20-һоо оройтуулжа болохогүй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын ургамалнуудай сортнуудта нилээд хубилалта болоо. «Лютесценс-62», «Леда-47» гэһэн сортнуудай шэниисын орондо «Онохойская-4» гэжэ сорт таригдана. Тэрэнэй гектар бүриһөө 2—3 центнерээр ехэ ургаса үгэдэг юм. Бэшэшье һайн сортын шэниисэ бии. «Пшенично-пырейный гибрид-56» гэжэ сортын шэниисэ «Онохойская-4» сортһоо гектар бүриин 1—2 центнерээр үлүү ехэ ургаса үгэдэг, долоон хоног түрүүн эдеэшэдэг, һайрадаггүй, унадаггүй юм. Управлениин ажахынуудта энэ сортын шэниисэ үшөө багаар таригдана. Тиимэһээ мүнөө хуряагдажа байһан тэрэ сортын шэниисэ бултадаа үрэһэндэ хадагалагдаха зэргэтэй.

Тарилгын шанар һайнтай үрэһэн хадаа ерэхэ жэлдэ баян ургаса абалгын үндэһэ һуури мүн. Тиимэ туладань үрэһэ бэлдэхэ хүдэлмэри удааруулжа болохогүй.

А. Назаров,
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин главна агроном.

Түрүү хүн тухай

Ахын эрхим адуушан

Орьёл үндэр хада уула, аглаг түнгэ ой тайга газартай Аха нютагтамнай ажалша бэрхэ хүнүүд олон даа.

Хамтын хэрэгэй түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй, олоной туһада үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябадаг нэгэ хүн тухай хөөрэхэ хүсэлэн түрэнэ.

Халзан Раднаевич Мунконов «Улаан Аха» колхоздоо хоёрдохи жэлээ адуушанаар хүдэлжэ байна. Олон жэлдэ мал ажал дээрэ хүдэлжэ, дүршэл шадабаритай болоһон, хүйтэн, халуунише нилээд үзэһэн хадань, тэрээндэ эгээл харюусалгатай, хүндэтэй хүдэлмэри—адуун һүрэгые хараха ажал нютагайхиниинь даалгаа ха юм. Үнэхөөрөө үбэлэй шанга хүйтэн шуурган, саһа бордоһон соо хэдэн зуун адуу үдэр һүнигүй манажа, үхэл гарзагүй, хүшэ шадал һайнтайгаар ондо оруулха, гүүдһээ түл олоор абаха гээшэмнай бэлэхэн хэрэг бэшэ. Хажуугаарнь шоно гарюуһан халтад гэбэл һүрэгтэ орожо, гай гасалан ушаруулхаяа һанаха. Зунайшье сагта адуушанда амар юумэ үгы. Аадар бороогой һаба һуулгааршье адхаржа байгаа һаа, адуугаа орхёод ошохогүй ха юмши.

Нүхэр Мунконовнай юрэдөөл халуун, хүйтэнһөө тунхарихагүй эрын нэгэн байха. Тиигээдшье Халзан Раднаевич колхозой эгээл шухала һалбарида хүдэлжэ байна гээшэ. Хада уула, ой тайга газартай Аха нютагта ажал хүдэлмэри гол түлэб мори унаагаар лэ хэгдэдэг. Тиимэһээ адуун һүрэгые һайнаар үсхэбэрилхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Мүн адуунай эрхим шанартай мяха эдихэ дурагүй хүн хаана байхаб.

— Халзанай ороноһоо хойшо адуун һүрэгнай тад ондоо болоо. Унага дааганһаа эхилээд, бүхы адуун үбэл зунгүй тобир тарган, булта монсолзожо ябадаг, —гэжэ нютагайнь зон нүхэр Мунконовые магтан хөөрэлдэдэг.

— Үнгэрэгшэ үбэл саһан ехэ, бэрхэтэйшэг байгаа. Илангаяа шанга һалхи шуурганда адуун ядарагша һэн. Тиимэ сагта саһа багатай, хагдаар элбэг, нэмэри дулаан газар бэдэржэ, тэдэнээ бэлшээдэгби. Хүйтэндэ адуунай бээрэхэ, бохиинолдохогүйн тула тэдэниие ходо ябуулжа байхада һайн,— гээд хөөрэнэ.

Нёдондо үбэл саһан ехэ, хабартаа хожом болотор хагсуу хүйтэн байһан жэлдэ адуугаа оролдосотой һайнаар харууһалжа, бултыень тобир тарган байлгаад, зуун гүүн бүриһөө 64 унага абажа шадаа. Мүнөө һүрэг соогоо бүхыдөө 102 унагатай болонхой. Бүхы адууниинь 400 толгой юм. Байгша ондо гүүдээ шадал тамираар һайн байлгаад, бултыень азаргада зүбөөр табижа, зуун гүүн бүриһөө 70—80-һаа үсөөн бэшэ унага абаха зорилготой.

— Гүүдэй унага хаяхагүйн тула тэдэнээ ороондо оруулам саараа адуунһаа илгажа, тусгаар харууһа, тэжээлдэ байлгадаг болоо һаамнай һайн бэлэй. Һүрэгэйнгөө үүлтэр һайжаруулхын тула һайн азарганууд тай болохо шухала. Мүн үбэлэй сагта муу адуунда нэмэжэ эдюулхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо һэтойбди. Адуушаниие дулаан даха далабшаар, гутал хубсаһаар хангаха, багахан нүүдэл гэртэй болгохо тухаа һаналаа табихаар ха гэжэ бодогшоб,— гээд Халзан Раднаевич тон зүб хэлэнэ.

Иимэл даа Аха нютагай эрхим адуушан! Тэрэнэй нилээд харюусалгатай, хүндэ ажалда бүри ехэ амжалта хүсэе.

Д. Дугаров.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной сентябриин 21.

Һү һаалияа дээшэлүүлхэ

„Елочко" гэмтэй аа...

Үйлэдбэриин управлениин центр Баргажан тосхонһоо урагшаа нарихан гол гаталжа ошоходо, харгын хоёр талаар Баргажанай совхозой табадахи фермын Шапеньково гэжэ хуушарһан деревни оршодог юм.

Эндэхи һаалиин фермэ (даагшань нүхэр Агафонов) һү абалгаяа эрид дээшэлүүлхэ, гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ гүйсэд арга боломжотой. Фермын тойроод уһа ногоогоор элбэг бэлшээри бии, ажаллаха хүнүүдээршье олон. Бүхыдөө эндэ 14 хүн хүдэлнэ.

Хэды тиимэшье һаа, түс һаалиин фермэ сэхэн гээгдэлдэ оронхой. Һү һааха 9 һарын түсэб холо дүүргэгдээгүй.

—Үнгэрһэн жэлдэ манай фермын коллектив һү һааха түсэбөө дүүргэһэн байгаа. Харин мүнөө биранагүйбди,—гэжэ нүхэр Агафонов мэдүүлнэ.

Нэрээшье эндэхи малшад нёдондо совхозой түрүүшүүлэй зэргэдэ ябаһан байгаа. Теэд яахадаа, ямар шалтагаанһаа гээгдэлдэ орооб, дутагдалнуудаа усадхахын түлөө ямар хэмжээ абажа байна гээшэб?

Февраль һарын эхеэр фермэ дээрэ үнеэ һаадаг «ёлочко» түхэлэй агрегат тодхогдоһон юм. Тэрэнэй ашаар һаалишад үсөөрһэн, ажалынь пилээд хүнгэрһэн. «Одоол һүнэй бүри ехээр һаагдаха саг ерээ» гэжэ һаалишад баярлаа һэн. Тэрээнһээ хойшо хэдэн һара үнгэрөө. Теэд һү һаалгаиь дээшэлээгүй, харин доошолоо.

Мүнөө фермын 194 үнеэдһээ 155-ниинь һаагдана, тэдэнһээ машинаар 117-ниинь, гараар 38-ниинь. Үнеэ һаадаг аппарат дээрэ 3 һаалишад хүдэлнэ. 2—3 гү, али томо багаараа адли бэшэ хүхэнүүдтэй 38 үнеэдые һаалишад Мария Санжиева, Вера Агафонова гэгшэд гараар һаадаг юм. Оньһон аргаар сүүдхэдэ 290—320 литр һүн һаагдана. Энэнь тон бага болоно. Үнеэн бүриһөө ядахадаа гурбан литр һаагданагүй бшуу.

Һүн юундэ багаар абтана гээшэб? Энээн тухай зарим һаалишадай хөөрэхые шагнаабди. Һаалишан Любовь Резникова:

—Хэдэн һара үнгэрбэшье, үнеэднай машинаар һаалгажа үшөө һайнаар һураагүй. Зарим үнеэд һаалиин аппарат хүхэнүүдтэнь углахада, һүеэ бултыень табинагүй. Һү багаар һаагдажа байһанай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, минии һанахада, «ёлочкоор» һааһанһаа болоно гээшэ ха. Урда жэлнүүдтэ бидэ гараар һаахадаа, һураггүй ехэ һү һаадаг байгаабди. Гараар һаалгадаа дахин ороо һаа дээрэл байгаа.

Һаалишан нүхэр Резниковагай үгэнүүдые яабашье зүбшөөжэ болохогүй. Эндэхи һаалишад «ёлочкын» амта урэ үшөө абаагүй, оньһон аргаар һаалгын удха шанарые ёһотойгоор ойлгоогүй болоно. Үнэхөөр зарим үнеэд «ёлочкодо» байжа һаалгажа һайса һураагүй. Гэбэшье Шапеньковой һаалишад энэ түрүү арга нэбтэрүүлхын урда тээ тэрээндэ бэлдээгүй байшоо. Жэшээлхэдэ, хатуу хүхэтэй үнеэдые машинын һаалгада оруулһан байна. Хожомынь тиимэ үнеэдые гараар һаажа эхилээ. Мүн зарим үнеэд аппарадуудай шууяхада байрадаа номгоноор байнагүй, дошхорхоёо һанана. Юундэ тиигэнэб гэхэдэ, анха түрүүн тэдэниие шууяанда байлгажа дадхаагаагүй байшоо. Һаалгын үедэ һаалишад үнеэдтэ 400—400 грамм ешмээнэй гурил уһанда худхаад үгэнэ. Теэд тэрэниинь үнеэн хоёр-гурба долёожо дууһаад лэ, түргэлжэ гарахаяа һанана. Гэбэшье үнеэдэйнь ехэнхи хубинь машинаар һаалгажа һуража байнхай.

Саашадаа үшөө нэгэ асуудал гарана. Фермэ дээрэ гараар һаагдадаг үнеэдые юундэ барижа байна гээшэб? Тэдэниие оньһожоруулагдаагүй фермэдэ абаашаа һаа, ажал хэрэгынь үшөө һайнаар ябаха байгаа.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд саашадаа машинаар һааха үнеэдые шэлэн олохо хэрэгтэ анхаралаа хандуулха ёһотой.

—Бидэ һааха үнеэдээ өөһэдөө шэлээ һаа, ажалнай һайнаар ябаха, харюусалгатайгаар хүдэлхэ байгаабди,—гэжэ эндэхи һаалишад нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Маанадай һанахада һаалишадай үгэнүүдые зүбшөөнгүй байжа болохогүй. Фермые даагша нүхэр Агафонов гол уялгаһаа гадна, агрегадай мастер, һү тушаажа абадаг даабаритай юм. Энэ хүн фермэһээ саашань 6 модоной газарта байдаг. Үглөө, үдэшэлэн фермэдээ ерэдэг. Харбээ нүхэр Агафонов фермын түб тосхондо нүүжэ ерээ һаа һайн байгаа. Юуб гэхэдэ, зарим... хожомдожо ерэдэг. Һаал...

Шапеньковой фермэ... үнеэдһээ хэды шэнээн һү... гэжэ мэдэхын аргагүй. Ю... дэ, үнеэдые тус тустань... һаанагүй.

Табадахи фермэ дээрэ т... техник байха гэжэ ха... аад, мүнөө хүрэтэр том... Тиимэһээ һүнэй фермын... дай ажал ёһотойгоо хин... данагүй. Совхозой главна... нүхэр Доржиев һүнэй фер... тон үсөөн ябадаг.

Мэргэжэлтын хиналта, ... жын үгы дээрэһээ олон ... һаа урид шэргэнэ. Искусс... гаар урэжүүлгын хүдэлм... гаар эмхидхэгдэһэнһээ бо... һубайрна. Үнгэрһэн жэлд... 20 шахуу процентнь т... үлэшоо.

Эндэ малай үбэлжэлгэ... талаар биратай юумэ ... байһаар. Ерэхэ жэлдэ үне... гүй байлгажа харууһалха... лагдана. Теэд энээндэ ям... лэдхэл хэгдэжэ эхилээдүй.

Баргажанай совхозой... партком һү һаалгые дээ... түлөө табадахи фермэд... зоотехнигые томилжо, түр... хэмжээ абаха зэргэтэй.

Д. Б...
манай тусха...

Бэрхэ даа Базар-Сада

— Баян дэлгэр, алтан шара намарнай айлшалан ерэжэ, адууһа малай атарлан бэлшэхэ, арьбан гадараа нэмэхэ аятай һайхан саг боло бол даа, — гэжэ малшад хэлсэдэг.

Нэрээшье намар тээшэ—август, сентябрь һараһаа хойшо — хаа хаанагүй үбһэ ногоон, ороонһо таряанай ургаса хуряагдажа, посхоод нэргдээд, үхэр малай эдихэ тэжээл элбэг болодог шуу. Тиимэһээ түрүү малшад энээниие һамбаашалан, малаа оролдосотойгоор адуулжа, хүшэ шадал абхуулха, шэгнүүрыень ехээр нэмээлгэхын түлөө тэмсэдэг ха юм.

Хориин үйлэдбэриин управлениин «Комсомольский» совхозой дүршэл шадабари ехэтэй, оролдосотой бэрхэ малшан Базар-Сада Содномович Цыбиков эдэ үдэрнүүдтэ эрхим амжалта туйлана. Нүхэр Цыбиков 147 толгой хашараг, бурууну удые холын ой модотой газарай бэлшээриин шэмэтэй һайн ногоондо адуулжа, август һарада тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые 1016 граммаар нэмээгээ.

—Адууһа малай тарган—харууһа, тэжээлһээ дулдыдадаг байһаниинь хэндэшье нюуса бэшэ ааб даа. Үхэрые ногоон байнал гэжэ зүгдэнь табижархёод, ёһоор оролдожо адуулаа, уһалаагүй һааш, мал яагаад таргалхаб, — гэжэ Базар-Сада Содномович хэлэдэг.

Энэ малшан шахамалнуудаа һүни, үдэршье хорёо хотодо оруулангүй шахуу, дулаанда хээрэнь хонуулжа байгаад бэлшээжэ, түргэн түлжүүлнэ, таргалуулна. Тэдэнээ булагай һайхан уһаар хаһа сагтань уһалжа, хужар дабһаар таһалдуулдаггүй.

Энээнэй ашаар шахамал хашарагууд тус тустаа 280—310 килограмм татадаг болонхой. Тэдэниие сентябриин тэнгһээ хойшо гүрэндэ тушааха юм.

Д. Дугаров.

Үбэлжэлгэдөө бэ...

«Знамя Ленина» колхозой 4-дэхи отделениин түб Харгааһата нютагһаа тээ баруулжаа, үндэр хадын хормойдо хонидой байра холоһоо харагдадаг.

Эндэ отделениин түрүү хонишодой нэгэн Чимит-Цырен Гомбоевой даадаг отарын үбэлэй байра түхеэрэгдэнхэй. Байгша ондо нүхэр Гомбоевой хүтэлбэрилдэг отарынхид бүхы 560 гаран эхэ хонидойнгоо тус бүриһөө хурьга абажа түлжүүлээд, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалаа юм.

Отарын хонишод энэ туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхан, ерэхэ жэлдэ хурьга олоор абажа, һайнаар түлжүүлхэ, нооһо элбэгээр хайшалхын тула мүнөөнһөө оролдожо байна. Эхэ хонидые зундаа зүбөөр адуулжа, богони болзорто хүсэ шадал һайса абхуулаад, августын тэнгһ... тябриин 10 болотор ... искусственна арга... жүүлжэ дүүргээ. Һ... гүйнь тула олонхи хон... хин үрэжүүлһэн байн...

— Бидэ һүүлэй 2... хони, хурьгадтаа үбһ... лыень өөһэдөө бэлэдх... лонхойбди. Мүнөө ж... нишоднай өөһэдынгөө... 500 гаран центнер үб... рилжэ абаад, горитой... хуряагаа,—гэжэ нүхэ... боев хөөрэнэ.

Һаянай отарынхид ... гөө байрада зөөжэ е... шаа, хото хорёогоо ... заһажа, дулаалжа, ... үбһэ тэжээлээ газааг... эхилэнхэй. Нэгэ үгө... бэл, үбэлжэлгэдөө х... лэн шахуу.

Д. Ба...
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлени...

★

Чисаанын совхозо... отделениин малшан Цы... данова шахан таргал... мал дээрэ хоёрдохи ... дэлнэ. Тэрэ байгша о... һарада зуугаад ү... 3—3 центнер хүрэтэр... шэгнүүртэйгээр туша... тябрь һарада 132 тол... тушааха зорилготой ... галуулжа байнхай. ... дээрэ: Ц. Балданов... гуудаа адуулжа ябан...

С. Балдуева...

★ ★

ХОЁР ОНДОО СУРТАЛНУУДАЙ ЭБСЭШЭГҮЙ ТЭМСЭЛ

Коммунис суртал тон ехэ илалтануудые туйлажа, олон зуугаад миллион ажалша зоной үзэл бодол болоһон гайхамшаг саг үедэ ажаһуунабди. Мүнөө сагай марксизм-ленинизм хадаа социализм, коммунизм тухай юрэнхы һургаал байхаяа болижо, миллиард үлүүтэй хүн зоной бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһан ажабайдал, бүмбэрсэг дэлхэйе шэнэдхэн хубилгагша маша ехэ материальна хүсэн болоод байна.

Социализм, коммунизм гээшэмнай ямар юм бэ, яахадаа капитализмһаа үлэмжэ һайн нийтын байгуулалта болоноб гэжэ Маркс, Энгельс, Ленинэй зохёолнуудые уншаад ойлгохоһоо гадна, мүн арбан дүрбэн социалис ороной байдалые нюдөөрөө хараад, эдэнэй бодото байдалтай танилсаад, тобшолол хэхэ арга бии болонхой. Марксизм-ленинизмын һургаалай иимэ ехэ илалта хүнгэнөөр, зүн дагаан, шанга тэмсэлгүйгөөр туйлагдаа бэшэ юм.

Капиталистнуудай бүхы эсэргүүсэлтые, сэрэгэй болон политическэ эсэргүүсэлтэһээнь гадна, эгээн гүн гүнзэгы, эгээн хүсэ ехэтэ эсэргүүсэлтые — үзэл суртагалай эсэргүүсэлтые даража гараха хэрэгтэй гэжэ В. И. Ленин зааһан байдаг. Ленин багшынгаа энэ заабариие хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэн, КПСС болон бусад аха дүү коммунис партинууд марксизм-ленинизмын үзэл сурталай илахын тулада, социалис системын бэхижэн хүгжэхын тулада гайхамшаг баатаршалга гаргаа.

Коммунис үзэл сурталай бүхы дэлхэй дээрэ эды ехэ илалтануудые туйлаад, олон түмэн арад зоной ухаан сэдьхэл бэедэ татаһан иимэ ехэ хүсэн болоод байхадань, буржуазна сурталда эсэргүү доботолгоёо бүри шангадхаха зорилго юундэ иимэ хурсаар табигданаб гэһэн асуудал гаража магад.

Коммунис, буржуазна сурталнууд хоорондоо эбсэшэгүй, хоёр ондоо суртал мүн. Яахадааб гэхэдэ, мүнөөнэй обществын харша хоёр гол ангинуудай үзэл бодолые баримталан харуулдаг хоёр ондоо суртал болоно. Коммунис суртал — хүдэлмэришэн ангиин үзэл суртал мүн. Дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха, арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ, ажалшан зониие алибаа мүлжэлгэ дарлалтаһаа сүлөөлжэ, тэдээндэ зол жаргал, эрхэ

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум тэмдэглээ.

Буржуазна үзэл суртал номногшод һүүлэй үедэ социалис оронуудта эсэргүү сурталай талаар ехэ доботолго хэжэ эхилэнхэй. Буржуазна сурталые Совет орон дотор, мүн бусад социалис оронуудта дэлгэрүүлхын тула капиталистнар мүнгэ зөөри гам хайрагүйгөөр гаргашална. Жэшээлхэдэ, элдэб һонин дэлгэрүүлдэг США-гай агентствын директор Э. Мэрроугэй хэлэһэнэй ёһоор, энэ эмхи зургаан 105 орондо хүдэлдэг 239 отделенитэй. Энэ зургаанда 11 мянган хүн хүдэлдэг.

«Голос Америки» гэдэг радиостанци сүүдхэ бүхэндэ 60 хэлэн дээрэ 180 часай радио-дамжуулга хэнэ. Хари гүрэнүүдтэ тарааха зорилготой 66 журнал, 22 газетэ США-да хэблэгдэдэг. Америкэдэ гаргагдаһан киноё 600 миллион хүн жэл бүхэндэ харадаг.

Буржуазна үзэл сурталай мүнөө үеын хоёрдохи онсо илгаань юун болоноб гэхэдэ, энэ үзэл сурталай хархис доботолго урдынхиһаа бүри эмхитэйгээр, гүрэнэй политикын хэмжээтэйгээр ябуулагдана. Энэ доботолгые капиталис гүрэнүүдэй президент, канцлер, премьернүүд, ми-

Политическэ һэримжэ ехэтэй байха, империалис сурталда, хүнүүдэй ухаан бодолдохи хуушан сагай үлэгдэлнүүдтэ эсэргүүгээр үргэн тэмсэл ябуулха—иимэ дайшалхы зорилго мүнөө табигдана.

сүлөө олгохо, ангигүй коммунис общество байгуулха — иимэ гол зорилгонуудые коммунис сурталтан баримталдаг гээшэ. Тиихэдэ буржуазна суртал гээшэ ажалшан зониие үдөөжэ, тураажа байдаг капиталис мүлжэлгые, колониальна дарлалтые, сэрэг дай үүсхэдэг империалис гуримые хэтэ мүнхэдэнь үлөөхэ, тэрэнэй муу муухай юумэнүүдые элдэб худал хуурмаг үгэнүүдээр сагааруулха зорилготой юм.

Эдэ хоёр тад ондоо үзэл сурталай хоорондо туйлай шанга тэмсэл ябажа байдаг. Үзэл сурталнууд эбтэй амгаланаар зэргэ оршожо байгаагүй юм, байха арганьшьегүй. Коммунис ба буржуазна үзэл сурталнуудые эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байлгаха гэжэ уряалдаг хүнүүд ажалшадай аша туһада урбадаг, социализмын дайсад мүн гэжэ

Түс зургаанай хилын саанахи агентствэнүүдтэ 1300 американец, 7 мянга тухай нютаг зон хүдэлдэг. Өөһэдынгөө суртал тараахын тула энэ агентство хэдэ мянган хэһэгээр элдэб номуудые, журнал, газетэнүүдые хэблэжэ, орон бүхэндэ, библиотекэнүүдтэ, уншалгын газарнуудта эльгээнэ. Тэрээнһээ гадна, өөһэдынгөө үзэл номнохын тула радио, телевидени, кино, туризм гэхэ мэтые ехээр хэрэглэнэ. Мүнөө үедэ дэлхэйн бүхы оронуудта 300 миллион радиоприёмник, 104 миллион телеэкран бии гэжэ тоологдоно. Өөһэдынгөө үзэлые социалис оронуудта, мүн һая сүлөөрһэн Ази, Африкын, Латиин Америкын гүрэнүүдтэ дэлгэрүүлхын тула США-гай, ФРГ-гэй, Англиин, Франциин, Японой империалис пропаганда телевидениие тон ехээр хэрэглэдэг болоо. США-гай

нистрнүүд өөһэдөө хүтэлбэрилнэ. США-гай президент Кеннеди, ФРГ-гэй канцлер Аденауэр болон бусад буржуазна партинуудай удамаршад үзэл сурталай хүдэлмэри өөһэдөө сэхэ хүтэлбэрилнэ.

Гансал политикын талаар бэшэ, мүн буржуазна үзэл суртал номнон дэлгэрүүлхэ талаар Холбоото Штадуудай империализм дэлхэйн жандарм болонхой гэжэ нүхэр Л. Ф. Ильичев ЦК-гай июниин Пленум дээрэ хэлээ бэлэй. Советскэ Союзые, социалис оронуудые шэнжэлхэ хори шахуу шэнжэлэлгын институдууд США-да байгуулагданхай. Тиимэ зургаануудые коммунизмын хорото дайсад толгойлжо байдаг. Тэдэнэр социализм, коммунизмые муушалһан, хардаһан элдэб эсын хуурмаг, худал «научна» зохёолнуудые, ном, брошюра бэшээд, хэдэн зуугаад мян-

ган хэһэгээр түби бүхэнд... номнохо ажалтай юм.

Империалис үзэл сурта... үеын гурбадахи онсо илг... болоноб гэхэдэ, гүрэнүүд ... булэглэл, союзууд боло... нэгэдхээд, коммунизмда ... «психологическа» дай ябу...

СССР-тэ, бусад социалис... та, уласхоорондын хүдэл... хүдэлөөндэ эсэргүү шагла... жуазна үзэл суртал ямар ... хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ ... гээр, онол арганудаа ... байгаад ябуулагдадаг боло...

Коммунизмда эсэргүү пр... бүри үсэд, бүри шанга бол... далые удаадахи шалтаг... тайлбарилжа болохо. Нэгэд... хы дэлхэй дээрэ марксистс... скэ сурталай нүлөөн, тэрэ... хүндэ ехэ түргэнөөр урга... сая зоной туг болоо. Тиих... периалис үзэл сурталай нү... ехээр унажа, доройтожо, һа... үнгэрхэ тудам муудажа, ... боложо, хүнэй сэдьхэл тата... ложо байна. Тэрэниинь ... суртал номногшод өөһэдөө ... дэрхэ баатай болоо. «Амер... суртал хэрэгтэй болоо» ги... соогоо Кембелла ба Хова... хоёр американ авторнууд... сэхэ мэдэрнэ: «Үзэл сур... өөрынгөө тала руу үзэл ... хүниие татадаг. Мүнөөн... дээрэ коммунизмын хү... сань энэ болоно. Тиихэдэ ... талгүй хүн үзэл суртал... лагаадшье өөрынгөө та... татажа шадахагүй юм. ... боложо, американска демо... нин һалаа».

Энээнһээ урда тээ капи... нуудай эгээлэй хүнүүдые... мын номнолоор, улаан ... айлгаад, тиимэ үзэл ехэ... һаань, түрмэ шорондо ... дөөгөөд байдаг һаа, мүнө...

Шэнэ барилганууд дээрэ

Ашаглалгада тушаахын урда тээхэнэ

(*ФОТОРЕПОРТАЖ*)

Нооһо угааха фабри-[кын] республика дотор-[ой] баригдаад байһа-[ниинь] угаа шухала уд-[ха] шанартай. Энд[э] [ажа]лладаг барилгашад [эр]ин бэрхэшээл дабан [гар]ажа, ехэ юумэ бүтээ-[бэ].

...1958 он. Улаан-[Ү]дын нарин сэмбын [фаб]рика шадархи хуһа, [ха]рһа холисотой ой [мо]до отологшод, [б]ульдозернууд түрүү-[ш]ынхеэ ерэжэ, халуун [ажа]лай эхи табиһан бэ-[лэй]. Тэрэ гэһэнһээ хой-[шо] бүтээгдэһэн бүхы [аж]ал, хэһэн юумые тоо-[л]охо болоо һаа, айха-[тар] ехэ: 1.200.000 ку-[бо]метр газар малтагдаа, [5]0.000 кубометр бетон, [т]үмэр-бетон зүйлнүүд [та]бигдаа, 5000 тонно [ме]талл гаргашалагдаа, [5]0.000 кубометр шэнэ [ба]рилга бүтээгдээ.

[М]үнөө фабрикын гол корпус, бусад зарим барилганууд бодхоогдожо дүүргэгдээд, тэндэнь һүүлшын ажал, жэжэ юумэнүүд хэгдэжэ байна. Фабрикын түрүүшын ээлжээнэй барилгые ашаглалгада оруулха бэлэдхэл түлэг дундаа. Барилгань дүүргэгдэжэ, ажалладаг предприятинуудай тоодо оролсохо саг дүтэлбэ.

Фабрикын гол корпус. Эндэ барилгын бүхы хүдэлмэри дүүргэгдэнхэй. Досоонь һаруул, сэбэр. Эндэ хүдэлгэгдэхэ технологическа түхеэрэлгэ тодхогдоод, туршагдажа эхилээ. Тэрэнэй доодо дабхартань табигдаһан нооһо угааха машинанууд зэргэлээд байхадаа 50 метрэй утатай юм. Фабрикын бүхы барилганууд агаар сэбэрлэхэ орёо оньһон түхеэрэлгээр хангагдаа, уурал, уһа дамжуулха хоолойнууд тодхогдоо. Хүдэлмэришэдэй ажаллаха газарнууд үдэрэй гэрэл яларуулха лаампануудаар хангагдаа.

Улаан-Үдын ТЭЦ-һээ халуун ууралай тусхай хоолойнуудаар абтахада, эндэхи машина, түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэгдэжэ эхилхэ юм. Харин мүнөө энэ барилгын үшөө ашаглалгада тушаагдаагүй байхада, электромонтёрнууд, слесарьнууд, шэрдэгшэдэй сүлөө забдагүй ажаллахань харагдана.

Барилгын гол түлэб дүүргэгдээшье һаа, үшөө ехэ ажал хэгдэхээр, шэнэ барилганууд бодхоогдохоор хараалагданхай. Фабрикые ашаглалгада тушааха бэлэдхэлэй дүүргэгдэжэ байхатай хамта шэнэ барилга эрхилэгдэнэ. Фабрикын гол корпус үргэдхэгдэжэ, хэдэн шэнэ байшан баригдажа байна. Барилгашад эдэ барилгануудаа түргэн болзор соо дүүргэхээр шиидэнхэй. Харин материалнуудай дуталдадаг, саг соогоо асарагдадаггүй дээрэһээ энэ барилга унжагайруулагдана. 3-дахи склад, гол корпусуудай нэгэнэйнь барилга зогсоогдошонхой. Түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээдэг 1-дэхи завод хэрэгтэй материалнуудаар хангаүй.

Нооһо угаадаг фабрика барихадаа хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдые, барилгын шэнэ материалнуудые түрүүшынхеэ ехээр хэрэглэһэн байна. Олон барилгашад эршэмтэй шангаар ажаллажа, һайн жэшээ харуулна. Гол корпусой һүүлшын ажал хэжэ байһан Ф. С. Пашинай, мүн байшангай досоо талые гоёодог В. А. Агафоновой бригаданууд даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Нүхэр А. Г. Зубковой бригада угаагдаха нооһо сэбэрлэдэг түмэр-бетон резервуар ашаглалгада тушаахаар бэлдэжэ байна. Тэрэниие тодхохын тула нэгэ мянган кубометр бетон, 150 тонно түмэр-бетон тулгуури, 900 кубометр хюрөөдэмэл материал хэрэгтэй болоо. Мүнөө А. Г. Зубковой бригада ажалаа хоёр халаанда эмхидхэн, хоёр резервуар бэлэн болгохо гэжэ оролдоно. 3-дахи склад барилсажа байһан П. П. Орловой бригада даабаряа мүн лэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Баригдажа дүүргэгдээд, хэрэгтэй зүйлнүүдээр хангагдаһан складуудта фабрикын эзэд болохо хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хэхэ ажалда бэлдэжэ байна. Республикын колхоз, совхозуудай тушааһан нилээд ехэ нооһон эндэ асарагданхай. Автомат аргаар нооһо ашаха түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлгэгдэхэнь харагдана. Асфальт харгыгаар нооһон, түүхэй эд, ондоошье материал иишэ тиишээ зөөгдэнэ. Фабрикын хүдэлмэришэд предприятиингаа ашаглалгада оруулагдахатай хамта таһалгаряагүй, һайнаар ажаллаха хүсэлэнтэй, бүхы юумэеэ эртээнһээ бэлдэжэ байнхай. Тэдэнэр фабрикынгаа газаа талые ногооруулгада анхарал хандуулан, саашадаа модо, сэсэг тарихын тула бүри хабартаа зохихо бэлэдхэл хэһэн байха.

Нооһо угааха фабрикын түрүүшын ээлжээнэй барилга ашаглалгада оруулха һүүлшын хүдэлмэри дүүрэхэ дүтэлөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Нүхэр Зубковой бригадын түрүү компрессорщик Владимир Карепанов. 2. Фабрикын гол корпус соо тодхогдоһон нооһо угааха машинануудай нэгэ агрегат харуулагдана. 3. Тус бүридөө 4000 кубометр хэмжүүртэй дүрбэн резервуарай нэгэн. 4. «Сибэлектромонтаж» управлениин электромонтажнигууд, комсомолой гэшүүд Юрий Есин, Геннадий Богданов электрын хүсэ дамжуулха лини татаха ажалаа дүүргэжэ байна.

П. Яхновецниин
Фототекст.

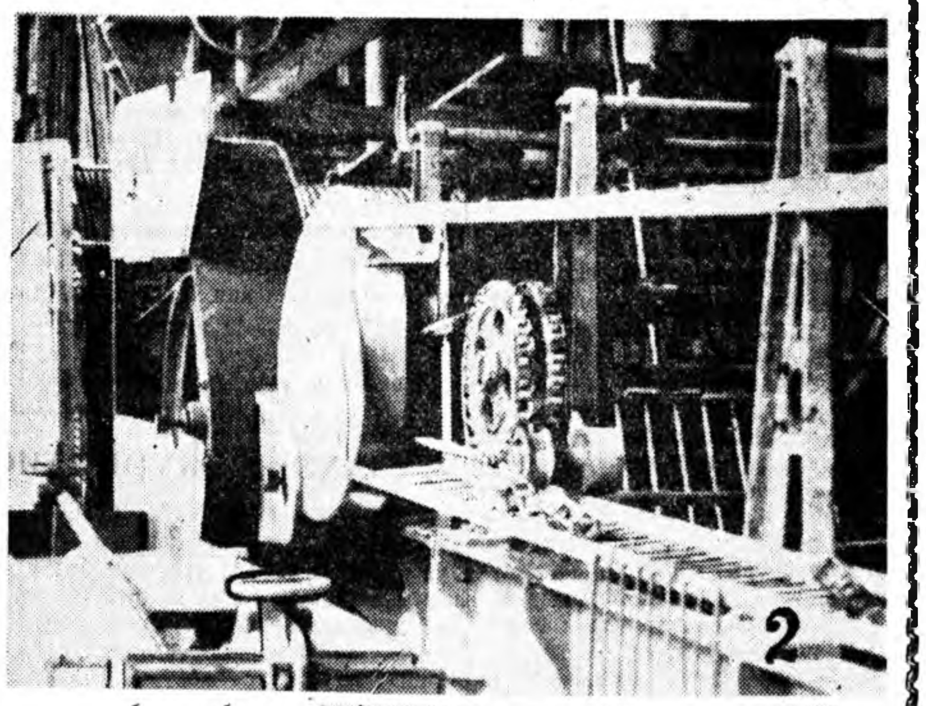

Эдэбхитэдтэ түшэглэн...

ССР Союзай Хуулиин ёһоор баталагдаһан мүнгэн түлөөһэнэй гуримые алдадгүй дүүргэхэ, сахиха гээшэмнай арадай ажахын олон тоото һалбаринуудта мүнгэ һомололгодо ехээр нүлөө үзүүлдэг хэмжээ ябуулга болоно.

Хориин аймагай Хэжэнгын сомоной Совет (түрүүлэгшэнь Д. Бадмаев) энэ хэрэгые эмхитэйгээр ябуулжа, амжалта туйлаа. Хүдөөгэй зонһоо суглуулагдаха налог, страховани, бэшэшье түлбэринүүд сомсоведэйхидэй оролдолго, үүсхэлэй ашаар сентябриин 1-дэ сүм дүүргэгдээд байба. Энэ амжалта хайшан гэжэ туйлааб гэхэдэ, хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдаһан, сомоной эдэбхитэд энэ хэрэгтэ олоор хабаадуулагдаһан байха юм. Аймаг дотороо иигэжэ түрүүлһэн сомсовет, тосхон, һууринуудаа болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохын тула шухала хэрэгтэй мүнгэ һомолхо аргатай болоно. Хэжэнгынхид хэлэһэн үгэдөө хүрөө. Сомоной депутадууд, олониитын эдэбхитэд, сомсоведэй түрүүлэгшэ энэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргээ. Эдэнэй түрүү жэшээ, үүсхэлые дэмжэн, Хандагайн, Дээдэ-Талын, Хориин сомоной Соведүүд мүн лэ горитой амжалта туйлажа шадаа. Тиигэбэшье зарим сельсоведүүд хүн зонһоо налог, татабари суглуулгые муугаар эмхидхэнэ. Гурбадахи кварталайнгаа түсэбые Сулхариин сельсовет 20,4 процент, Ашангын—33,2, Чисаанын—33,6, Үдын—40,6, Нарһатын—41,7 процент дүүргэһэн байна. Энэмнай даншье барагүй, ахир дүүргэлтэ ха юм. Эдэ сельсоведүүдэй мүнгэн татабари, мүнгэ һомололгын комиссинууд арад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри оройдоошье ябуулнагүй. Аймагай олонхи организаци, предприяти, эмхи зургаануудай бухгалтернуудай гэмээр олзын налог тоолон бүридхэлгэ мууса хэгдэнэ. Аймагай финансын таһаг мүн лэ зэмэтэй. Юундэб гэхэдэ, финтаһагай зүгһөө шалгалта хэгдэдэг байна.

Мүн кино харуулһанай, ой модоной, барилгын, газарай рентын налог муугаар суглуулагдана.

Кварталай дүүрэхэ болзор ойртоо. Тиимэһээ аймагай сельсоведүүдэй бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, олониитын эдэбхитэдые хабаадуулан, мүнгэ таталгаяа шамдуулха зэргэтэй.

Ц. Цыдыпов,
Хориин финансын таһагай ахалагша экономист.

[...]лай дэлгэрэлгэдэ тиимэ барга [...]лиг аргаар һаад хэжэ шадахаяа [...]. Мүнөө үедэ антикоммунизм [...] империалис буржуазин суртал [по]литика ябуулдаг гол зэбсэгынь [бол]ой юм. Коммунизмда эсэргүү [...] хара туг доро социализмын, [...]рамдалай бүхы дайсад, хуу[...]турим бэхижүүлгэдэ туһалдаг [...] бүхэнэй хархисуудһаа эхилээд [...] этэгээдүүд хүрэтэрөө булта [...]нхэй. Эдэ хара хархис хүсэ[...] социалис лагерьта эсэргүү им[...]ис дай бэлдэхынгээ хажуу[...] марксизм-ленинизмдэ эсэргүү [...] сурталай доботолго үсэдөөр [...]на. США-гай бүхы штадуудай [...] хахадтань антикоммунизм [...] һургуулинуудта уялгата [...] заадаг дисциплинэ болгонхой. [...]лис оронуудай байдал тухай [...]ан «советологуудай» бэшэһэн, [...] багташагүй худал юумые [...]лиһаа эхилээд радио, телеви[...] үдэр, час бүхэндэ дамжуул[...] [...]гэжэ эгээлэй зоной оюун бо[...] [...]муулхэ, төөрюулхэ, мэхэлхэ [...]дэнэр хамаг шадабаряа гар[...]

[...]дохёор, дайн сэрэг эхилбэл [...]та сохигдохобди гэжэ империа[...] [...] һайтар ойлгодог болоо. Со[...] [...]мын оронуудай, нэн түрүүн [...] Союзай, ажахын угаа түр[...] хүгжэжэ байһан ушарһаань [...]листнууд ямаршье экономи[...] хаалта, хизаарлалтануудаар [...] системын хүгжэлтые һаа[...] шадахаяа болиһоноо мэдэр[...] [...]номическа мүрысөөндэ заа[...] [...] шиилдэхэ болоод байһанаа [...] болинхой. Сэрэгэйшье, эко[...] [...]мишье талаар социалис дэл[...] [...]лахаяа болёол хадаа, үзэл [...] хорлолго хэжэ, «коммунис [...]иалай зүрхэ толто руунь ха[...] [...] орохо», «сурталай дай» [...] оронууд дотор ябуулха гэ[...] уряалдаг, нюуса далдагүй[...] [...]дааг болонхой. Энэ хэрэгтэ хэды ехэ мүнгэ һомолжо, хэды мянган хүнэй хүдэлжэ байдаг тухай тоо, баримтанууд дурдагдаа бэлэй.

Капитализм гэдэг үгын хүндэгүй болоһон дээрэһээ, тэрэниие ондоо хуурмаг үгөөр һэлгэхэ гү, али мүнөөнэй капитализм XIX-дэхи зуун жэлэй бүдүүлиг капитализмһаа тад ондоо болонхой юм, социализм капитализм хоёр хоорондоо хэды ехэ илгаатайшье һаа, эсэсэйнь шэглэл нэгэ юм гэхэ мэтын элдэб худал хуурмаг номнол тараажа, шуһа бүлин шэнгэжэ, шоодбори болоһон капитализмые сагааруулха гэжэ оролдоно. Социальна дарлалтада эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа капиталис оронуудта мүнөө ажаһуудаг арад зоной ухаан бодол манаруулха, балартуулхаһаа гадна, капитализмын хубилһан тухай эдэ худал хуурмаг үгэнүүдынь мүн лэ капиталис гү, али капиталисбэшэ замаар саашадаа дабшалтай гү гэжэ социальна хүгжэлтынгөө замые шэлэн һунгажа байһан, политическэ эрхэ сүлөө һаяшаг олоһон Ази, Африкын национальна шэнэ гүрэнүүдэй ажал ябуулагшадые мэхэлхэ, худхуулха зорилготой юм.

Империалис пропаганда хадаа манай Совет гүрэн дотор үмсэдөө зөөри ехээр суглуулха гэжэ хүсэдэг хуушан сагай хобдог хомхой сэдьхэл һүжэрүүлхэ, хулгай болон аралжаа наймаа намнаад, ниитэдэ туһатай ажал хэнгүйгөөр олоной хүзүүн дээрэ һуудаг ябадалые дэмжэхэ хүсэлтэй юм. Обществодо харша иимэ этэгээдүүд манай гүрэн дотор, мүн манай республикада үсөөншье һаа, бии байһаар. Зарим совет хүнүүдэй ухаан бодолдо шэбээлжэ үлэһэн капитализмын эдэ хорото үлэгдэлнүүдтэй, хара аминайнгаа тала харадаг заншалнуудтай холбоо барисаа байгуулжа, хуушанай тэдэ зан абариие һүжэрөөхэ, һэргээхэ гэжэ империалис пропаганда хүсэнэ. Улаан-Үдэ, Хяагта болон бусад город, хүдэлмэришэнэй тосхонуудта шалгаад үзэхэдэ, хэдэн гахай, арбаад индейкэ, 20—30 тахяа баряад, гүрэнэй магазинһаа абаһан хилээмээр тэдэнээ тэжээжэ, гүрэнэй талха таряа ехээр үрижэ байдаг ушарнууд элирүүлэгдэнэ. Мүн колхоз, совхоздо ажал хэдэггүй аад, хамтын бэлшээри дээрэ малаа бэлшээгээд, сабшалан дээрэнь үбһэ сабшаад, һолоомо, орооһо тарягынь үбэршэлдэг, мүн хуули бусын ондоошье аргаар гахай, малаа тэжээгээд, дэлгүүртэ абаашажа худалдаад байдаг хүнүүд хүдөөдэшье бии. Тэрээнһээ гадна, энэ жэлэй тарян хуряалгын үедэ орооһо хулгайлһан ушарнууд Хориин аймагай Үдын, Хүрбын совхозуудта, Мухар-Шэбэрэй Логовскиин нэрэмжэтэ колхоздо, мүн бусад хэдэн ажахынуудта үзэгдэһэн байна. Хулгайшад булта баригдажа, хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа. Совет болон ниитын эмхинүүд обществодо харша иимэ ябадалда эсэргүү шанга тэмсэл ябуулха зэргэтэй.

Ажалда, ниитын зөөридэ коммунис ёһоор хандадаг байхаар манай хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, буржуазна үзэл сурталда эсэргүү эрид шанга доботолго хэхэ зорилго КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум табяа. Энэ Пленумэй гүн удхатай шиидхэбэриие бэелүүлхэ, хамагые илагша марксистско-ленинскэ һургаалые, коммунис үзэл сурталые тодо һонороор ажалшан зондо ойлгуулха, тайлбарилха, империалис үзэл сурталай хорото мэхые, хооһон хуурмаг удхые элишэлхэ гээшэ соёл сурталай хүдэлмэриин мүнөө сагай эгээн шухала зорилго болоод байна.

С. БАДМАЕВ,
Политическэ болон шэнжэлхы эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй гэшүүн.

Һурагшад иигэжэ туһална

Ново-Селенгинскын дунда һургуулиин һурагшад Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи бригадын орооһо тарянанай тоог дээрэ хүдэлнэ.

Тэдэнэр гүрэндэ худалдагдаха, үрэһэ хүрэнгэдэ хадагалагдаха таряа сэбэрлэдэг. Һаяхан нэгэ үдэр соо һурагшадай хүсөөр 1700 центнер орооһо таряан сэбэрлэгдэжэ, үрэһэнэй амбаарта оруулагдаа. Һурагшадай хүдэлмэриие жара гаран наһатай Очир Ванчикович Буянтуев хүтэлбэрилнэ.

8-дахи классай һурагшад Зина Цыдыпова, Женя Будажапова, Галя Корнильцева болон бусад бултанһаа һайнаар ажаллаа. Колхозой 2-дохи бригадын хүтэлбэрилэгшэд, механизаторнууд һурагшадта баясхалан хүргөөд, эрдэм номдоо һайнаар һураһыень хүсэбэ.

Мүнөө һурагшад колхозой хартаабха малталсажа байнхай.

С. Биликтуев.
Сэлэнгэ.

Соёлой һонин

ХҮДӨӨГЭЙ БИБЛИОТЕКЭ СОО...

Түгнын баян талада оршодог «Эрдэм» совхозой түб Түгнэ тосхоноор ябаа һаа, үндэр сагаан ордон заатагүй харахат, орохошье байхат. Энэмнай соёлой гуламта гээшэл даа. Клубай нэгэ хахад хуби соонь хүдөөгэй библиотекэ байдаг.

Ороодхиходо һаруул зал. Зохидхоноор табигдаһан столой саагуур олон хүн һуунхай, газетэ, журнал уншана, ирана. Библиотекые даагша залуу басаган Галина Доржиева хүнүүдтэ ном үгэнэ.

—Энэ ном абаашагты. Чингиз Айтматовай повестьнууд... Мэдэнэ бэзэт? Энэ жэл Ленинэй шанда хүртэһэн ном гээшэ,—гээд нэгэ хүндэ дурадхана.

— Үгы, миниишни отарадаа абаашаха ном ухаангүй олон болошобо. Зай, ябаял даа. Бүхы номууд һонин аад, библиотекыншни номуудые хуу абаад ябашоошье һаа, хамаагүйл һэн,—гээд дабхагар зузаан номуудые тэбэриһэн хүн энеэбхилнэ. Энэмнай Мухар-Шэбэрэй отарые даагша Балдандоржо Батуев болобо.

Түгнын хүдөөгэй библиотекын ажал ябуулгые мухар-шэбэрэйхид һайн мэдэхэ. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй һүүлээр Мухар-Шэбэртэ болоһон суглаан дээрэ библиотекые даагша Галина Доржиева үгэ хэлэхэдээ, Пленумэй тогтоолнуудай хэды шэнээн удха шанартай, хүмүүжүүлгын хэрэгтэ тэрэниие яажа бэелүүлхэ тухайдаа хөөрөө һэн.

Нээрээшье үнгэрэгшэ, байгшашье онуудта ажалшадай дунда соёл гэгээрэлэй ажал ябуулха хэрэгтэ библиотекэнь эдэбхитэйгээр хабаадаа. Жэлэй эхилһэнһээ хойшо уншагшадай 4 конференци, Владимир Маяковскиин, Борис Житковой творчестводо зорюулагдаһан 2 вечер, «Хүнэй элүүр энхын түлөө» гэһэн тематическа вечер, «Эрэшүүл, таанад тухай хөөрэлдөө» гэһэн хөөрэлдөө эмхидхэһэн байха юм.

—Совхоздомнай 5 отделени. Таруушагаар түбхинэһэн тосхонууд юм. Тэд 26 нүүдэл библиотекэ эмхидхэнхэйбди. Тэдэмнай ехэнхидээ гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябадаг юм,—гэжэ хөөрэхэ зуураа, ханада үлгөөтэй байһан бишыхан саарһан хайрсаг абаадхина. Тэндэнь нүүдэл библиотекэнүүдэй список.

—Харагты, энэ. Боомой отделениин Хашааргантын отара. Тэндэ коммунист Дугаржаб Чимитов гэр бүлөөрөө ажалладаг. Бидэ тэндэ ном абаашахадаа, уласхоорондын байдал, мүн бэшэшье асуудалаар хөөрэлдөө үнгэргөөбди. Энээгээрээ иигээд дүүрэнэгүйбди. Чимитовэй отарын ажалаар һонирхоо һэмди. Отарада оройдоол 3 хүн. Тиибэшье ажахын тоссоондо ороһон бригада юм. Үнгэрэгшэ үбэл энэ отарынхид 100 хонинһоо 90 хурьга абаад, һүүлдэ хурьгадаа тушаахадань, 23—24 килограмм болоһон байгаа. Мүнөө бригадын гэшүүд 900 центнер үбһэ сабшажа һүрилөөд, 650-яад хонидтоо искусственна урэжүүлгэ хэжэ дүүргээ. Эдэнэрэй ажалые бусад отара, гүүртэнүүдтээ жэшээ болгон харуулнабди,—гэжэ Галина хөөрөөгөө үргэлжэлүүлэн, отарада байгаа номуудай список уншана.

—Мүнөө таряа хуряалгын үедэ полевой станууд дээгүүр ябанагта?—гэжэ асуухада, библиотекые даагша тодорхой харюу үгэбэ.

Эндэхид ном, газетэ, журнал ажалшадай дунда тараахаһаа гадна, клубай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитбригадатай сүг ябалсадаг. Түгнын клубые даагша Полина Тимофеевна Перелыгинагай хүтэлбэри доро агитбригада үбһэ, таряа хуряалгын үедэ яһалашье ажал ябуулаа. Залуу басагад Галина Архипова, Люба Брылёва гэгшэд ирагуу гоёор дууладаг, Виктор Самсонов, Виктор Клычков гэгшэд шог зугаа үүсхэдэг, шүлэг уншадаг. Эндэ Галина Доржиевагайшье үүргэ ехэ даа.

Түгнын библиотекэ КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолнууд тухай хөөрэлдөө уншагшадайнгаа дунда үнгэргөө.

—Уншагшадаймнай тоо улам олон болоно байна. Мүнөө мянга гаранхай. Түгнын дунда һургуулиин шабинар мүн лэ эдэбхитэй юм. Һаяар Исай Калашниковай «Һүүлшын сухариlта» гэжэ романаар уншагшадай конференци үнгэргэхэмнай,—гээд Галина хөөрөөгөө дүүргэнэ.

...Библиотекэ соо һаруул. Зайн галаар ялarһан таһалга соогуур ябажа, номуудыень харабабди. Галина Коптяева... Всеволод Кочетов... Михаил Шолохов... гэхэ мэтэ 8000 гаран номууд урдуурнай жэрылдэнэ.

2 библиотекэ совхоздо олониитын хүсөөр эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ 200 гаран ном бии.

—Үглөө Хүсөөтөөр ябажа ерэхэмни. Тэндэхи клубые даагша Дари Эрдынеева, библиотекыень даагша Дашима Дармаеватай хөөрэлдэхэб. Һүүлэй үедэ Хүсөөтымнай клуб, библиотекэ ажалаа һулаар ябуулна. Үү, орой болошоо ха юм. Үдэшын арбан саг...,—гээд, Галина Доржиева стол дээгүүрхи номуудаа хуряахаар забдана.

—Галина Санжиевна, намда ном үгыт,—гэһэн үхибүүн хоолой дуулдаба.

—Валя, юундэ орой болотор ябанаш? Һургуулиин шабинар үдэртөө, үгышье һаа, үдэшын 6 сагһаа 8 болотор ном абадаг гүбэ. Түргэн гэртээ хари, орой болотор бү яба,—гээд Галина заахан басагые гаргаба.

Библиотекарь гээшэмнай гансал ном тараадаг бэшэ, мүн хүмүүжүүлэгшэ ха юм.

Г. ДАШАБЫЛОВ.
«Эрдэм» совхоз.

Буряадай искусствын ерээдүйн түлөөлэгшэд

Буряадай национальна искусствын түлөөлэгшэдые һургаха хэрэгтэ онсо ехэ анхарал хандуулагдадагынь мэдээжэ. Илангаяа мүнөө жэл Буряад оронһоомнай ехэ олон залуушуул ороной элдэб янзын һургуулинуудта һурахаяа эльгээгдэһэн байна. Тэдэнэр ородой болон бусад үндэһэ яһатанай искусствын элитэ ехэ ажал ябуулагшадай хүтэлбэри доро һуралсаха байна.

Зүүн-Сибириин библиотекын институтда, хүгжэмэй культурно-гэгээрэлэй училищинуудта, мүн Москва, Ленинград, Казань, Ташкент, Новосибирск, Свердловск, Алма-Ата гэхэ мэтэ городуудай дээдэ һургуулинуудта һурахаяа олон залуушуул ошонхой.

Мүнөө ГИТИС-тэ Мамилов, ерээдүйн балетмейстернүүд В. Хараев, Батубаева, Москвагай консерваториин дэргэдэхи хүгжэмэй центральна һургуулида—С. Тугутова, З. Ильина, Москвагай консерваторидо—Г. Дашипылов, И. Один[цова], Новосибирскын консерваторидо—С. Дадуев. Киевэй консерваторидо — [...] [...]ланов, мүн ороной искусствын бусад томо томо түб газарнуудаар олон хүн һуралсажа байнхай.

Буряадай искусствые саашаданъ хүгжөөлгэдэ, искусствын буряад кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ оронойнмнай дээдэ һургуулинуудай ашата һайхан туһаламжа хүргэжэ байһандань омог баяр түрэнэ.

Хүгжэмэй, театральна һургуулинуудта эльгээхэдээ, илангаяа хүдөөгэй бэлигтэй залуушуулые шэлэн олохо тухай анхарал хандуулха хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, һурагшадай олонхинь гансал город газарһаа ошодог, тиихэдэ хүдөө газарһаа тон үсөөн байна. Хүдөө нютагуудаар бэлигтэй залуушуул, үхибүүд олоншье һаа, шэлэгдэн абтаха талаар бирагданагүй ха.

Б. Олзоев.

Һургуулиин үхибүүд һургуулидаа ошожо ябана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭ НОМУУД

Баатарнуудаараа суурхадаг юм даа, Буряаднай!

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн тухай олон ном бэшэгдэнхэй юм. Энэ темэдэ үшөөшье олон номой бэшэгдэхэ байhаниинь дамжаггүй. Яахадааб гэхэдэ, энэ темэ хүн зоной сэдьхэл ходо доhолгожол байха бшуу.

Манай Буряад ороной баатар сэрэгшэд тухай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ аруулhан алдар габьяа тухайнь олон статья, очерк болон рассказууд бэшэгдэhэн байна. Гэбэшье, эдэ бүхы статья, очерк болон рассказууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай темые гүйсэд харуулжа шадаагүй байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Буряадай номой хэблэлэй гаргаhан, «Буряад сэрэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда» гэhэн түүхын эрдэмэй кандидат А. К. Золотоевой ном энэ талаар hонирхолтой тобшолол болоно гэжэ hанагдана. Олон жэлдэ энэ ном бэшэхэ зуураа, Буряад оронhоо гараhан сэрэгшэд, офицернүүд болон генералнууд тухай, тэдэнэй ажабайдал, ажал ябуулга тухай нилээд ехэ, hонирхолтой материал суглуулhан, музей, архив болон гар бэшэлгын фондонуудые уудалhан байна. Тиимэhээ тэрэнэйнгээ ашаар Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронт дээрэ Буряад ороной сэрэгшэдэй гаргаhан баатар габьяа тухай үнэнхэ зүб, hонирхолтой ном бэшэжэ шадаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаhан манай республикын 35 мянган хүнүүд орден, медальнуудаар шагнагдаhан байна. Тиихэдэ 20 сэрэгшэд Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Дайнай түрүүшын үе... Энэ бүлэг соогоо Брест болон Москва хотонуудай шадар болоhон шанга дайнай үеые шадамар бэрхээр зураглана. Тиихэдээ Белоруссиие сүлөөлхын түлөө ами наhаяа үгэhэн командир В. И. Шаракшанайн хуби заяан тушаа тогтон домоглоно. Мүн Смоленск шадар баатарлиг габьягаараа суурхаhан партизан Гуржап Очиров тухай уншанабди. Мүн түрэл Москва хотоёо хамгаала. ахаяа ошоhон Цыден Балданогой бүлэ тухай хөөрөөн уншагшын анхарал хандуулмаар байна. Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн С. И. Орешков, Г. Н. Москалев, И. И. Банпов, И. М. Котов, В. И. Истомин, О. А. Денисов, И. М. Трофимов, В. Х. Хантаев болон бусадай баатаршалганууд тухай хөөрөөнүүд энэ ном соо оруулагданхай.

Номой үшөө нэгэ hонирхолтой талань юуб гэхэдэ, урдань мэдээжэ бэшэ байhан баатарлиг габьяата хүнүүд тухай тэрээн соо ехэ тодорхойгоор хэлэгдэнхэй.

Балтиин далайhаа Хара далай хүрэтэр hунаhан үргэн фронт дээрэ —Орёл болон Новгород шадар, Буг болон Днестр мүрэн дээрэ, Крым болон Одессэдэ, Карелиин, Белоруссиин тала дайдануудаар, Украина ба Молдавида, Германиин газар дээрэ Буряад ороной сэрэгшэдэй алдар габьягаараа суурхаhан тухай тодорхой мэдээнүүд үгтэнхэй. Манай республикын ажалшад тэдэнэй баатар хэрэгүүдээр омогорхохо ёhоороол омогорходог. Тиихэтэеэ хамта танил тала зонойнгоо гаргаhан габьяа тухай, тэдэнэй ажабайдал тухай мэдэжэ абана бшуу. Жэшээлхэдэ, Крымые сүлөөлхын түлөө байлдаануудта баатарлигаар унаhан летчик А. С. Шапхаев, 270 гитлеровец hүнөөhэн мэргэн буудагша Цырендаша Доржиев, далайн сэрэгэй флодой эрэлхэг тагнуулшан М. Г. Калганский, гурбан шатын «Алдар» ордендо хүртэhэн Бато Дамчеев болон бусадай ажабайдал тухай мэдээнүүдтэй уншанабди. Мүн Советскэ Союзай Герой Жамбал Тулаев, майор Р. Н. Яковлев, пулемётчик М. А. Бимбаев, летчик Ц. Б. Дамбиев гэгшэдэй баатарлиг габьяа тухай ном соо hонирхолтойгоор хэлэгдэнхэй. Буряад арадай дундаhаа шалгаржа гараhан генералнууд И. В. Балдынов, И. О. Тукеев, полковнигууд В. Б. Борсоев, Ф. Т. Будажабэ гэгшэдэй дайшалхы ябуулга тухай автор тодорхойгоор бэшэнэ.

А. Золотоевой «Буряад сэрэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда» гэhэн ном уран гоёор шэмэглэгдэнхэй.

Гэбэшье энэ ном зарим тэды алдуу дутуунуудтай гэжэ hанагдана. Заримдаа hонирхолтой ушарнууд тухай дээхэнүүр, халирхайгаар дурдаад үнгэршэхэhөө гадна, гол түлэб сэрэгшэдэй шагнал хайра тухай хэлээд лэ дүүргэжэрхинэ. Мүн баатар габьяа гаргаhан сэрэгшэдэй ямар нютагай, аймагай байhыень тодорхойлногүй. Жэшээлхэдэ, Батомунхин, Бурлов, Шатланов гэгшэдэй габьяа тухай дурдаhан аад, нютаг нугыень харааhаа алдажархина. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эрэлхэг габьяа харуулhан сэрэгшэдэй мүнөө юу хэжэ байhан тухайнь, юундэшьеб, нэгэшье үгэ бэшэгдээгүй.

А. Золотоевой «Буряад сэрэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда» гэhэн ном саг соогоо гараа гэжэ hанагдана. Яахадааб гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай түүхэтэ июниин Пленум совет залуушуулые Эхэ орондоо дуратайгаар, дайнай жэлнүүдтэ совет сэрэгшэдэй харуулhан баатарлиг габьяае мартахагүйгөөр хүмүүжүүлхэ шэнэ зорилгонуудые табиhаниинь мэдээжэ. Тиимэл хадань, тус номой удха шанар илангаяа дээшэлнэ бшуу.

И. Ярневский,
БКНИИ-гэй научна хүдэлмэрилэгшэ.

Эрхим киномеханик

Яков Михайлович Санунов Цакир тосхоной клубта киномеханигаар 20 гаран жэлдэ хүдэлхэ зуураа, ажалай баян дүршэлтэй болонхой. Нүхэр Санунов хадаа өөрынгөө хүдэлмэриие шадамар бэрхээр эмхидхэжэ шадаhанайнгаа ашаар, киногоо хододоо hайнаар харуулжа, олонитын зүгhөө hайшаал, магтаалда хүртэжэ ябадаг юм. Тэрэ хадаа удаан саг соо эрхим hайнаар хүдэлhэнэйнгөө түлөө нэгэтэ бэшэ баяр баясхаланда хүртэhэн, шагналшье абаhан байна. Тэрээнэй даажа байhан аппаратура болон бусад хэрэгсэлнүүд хододоо бэлэн лэ байдаг.

Б. Шоенов.

Захаамин.

ФУТБОЛ

ТЭНСЭШЭБЭ

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ футболоор нүхэд зоной город хоорондын үшөө нэгэ уулзалга болобо. Эндэ «Б» класста наададаг Улаан-Үдын «Байгал» команда Шэтын Армиин спортивна клубай командатай уулзаба.

Наадanай түрүүшын хахадта эдэ хоёр командын хэниинишье хэнээ илажа шадангүй, ана-мана тулалдаа. Тиигэжэ эдэнэр нэгэшье тоотой болонгүй забhарлалга хэбэ.

Наадanай хоёрдохи хахад эхилбэ. Наада эхилhэнэйнгээ удаа 4-дэхи минутадань добтолжо ороhон «Байгал» командын спортсмен Хунгуреев арминхидай воротада түрүүшын бүмбэгэ сохижо оруулhан байна. Энэ хахадта наадан бүри шангадажа, бэе бэедээ добтололсобо. Наадanай дүүрэхэ хүрэтэр хоёр минута үлөөд байба. Арминхид «Байгалай» воротада добтолго хэжэ, айлшадай футболист Карпунин харюугай бүмбэгэ сохижо оруулаа. Улаан-Үдэ Шэтэ городууд хоорондын хоёрдохи уулзалга 1:1 тоотой—тэнсэлгээр дүүрэhэн байна.

И. Мельников.

Зураг дээрэ: наадanай үе харуулагдана.

Л. Хайдуровай фото.

Хилын саанаhаа

Гайхамшагта үдэрэй урда тээ

СОФИ, сентябриин 19. (ТАСС). Өөрынгөө түүхын гайхамшагта үдэрые — фашизмда эсэргүүгээр 1923 оной сентябрьда хэгдэhэн арадай восстаниин 40 жэлэй ойе болгар арад баяр баясхалантайгаар угтаха гэжэ байна. Энэ ой сентябриин 23-да гүйсэхэ юм.

Бүхы республикын городууд болон тосхонуудта баатарлиг восстанида зорюулагдаhан лекци, элидхэлнүүд хэгдэнэ, фотовыставкэнүүд нээгдэнэ.

Оронойнгоо түүхэдэ болоhон энэ алдарта ой тухай статьянууд болон материалнуудые Болгариин хэблэл толилно. Фашизмда эсэргүүгээр 1923 оной сентябрьда хэгдэhэн восстани тушаа радио болон телевидени дамжуулгануудые хэнэ.

Восстаниин түб байhан Михайловград город hайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнхэй. Баатарлиг ойдо зорюулагдан эндэ баярай митинг болохо юм. Восстанида хабаадаhан 3800 хүн, ороной бүхы нютагуудhаа ерэhэн олон тоото айлшад энэ митингдэ хабаадаха юм.

Дэлхэйн журналистнуудые Алжир хүлеэжэ байна

АЛЖИР, сентябриин 18. (ТАСС). «Журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада хабаадаха хүнүүдые бидэнэр баяртайгаар угтахаяа байнабди. Тус уулзалгын Алжирай газар дээрэ болохо байhаниинь бидэндэ ехэ аятай. Энэ уулзалга ехэ удха шанартай гэжэ бидэнэр тоолонобди» гээд Алжирай информациин министерствын хэблэлэй асуудалнуудай талаар таhагай директор Белатеш мэдүүлээ.

Журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада Алжир хэр зэргээр бэлэдхэжэ байнаб гэжэ ТАСС-ай корреспондентын асуухада Белатеш иигэжэ хэлээ: Алжирта журналистнуудай уулзалгын үрэ ехэтэй байхые, манай оронoй бэеэ даанхай байдалтай болоhоор үнгэрhэн нэгэ жэлэй турша соо туйлаhан амжалтануудыень айлшадай хараха тухай уулзалгада бэлэдхэжэ байха үедөө оролдолго гарганабди. Манай газар дээрэ айлшадай аятай hайнаар байхыень бидэнэр эрмэлзэнэбди.

Республикын президент Ахмед Бен Белла пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэ юм. Энэ хадаа журналистнуудай бүхэдэлхэйн уулзалгын ехэ удха шанартай байhые харуулна гээд Белатеш үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Тунис айлшадые угтаха бэлэдхэл хэнэ

ТУНИС, сентябриин 19. ТАСС-ай корреспондент Валентин Райкерус иигэжэ дамжуулна:

Журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада хабаадаха хүнүүдые угтахын тулада Тунисай ниислэл бэлэдхэл хэжэ байнхай. Журналистнуудай бүхэдэлхэйн гурбадахи уулзалгада хабаадаха хүнүүдые шэрэжэ ябаhан советскэ «Литва» гэжэ теплоход сентябриин 27-до эндэ ерэхэ юм.

Эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай болон колониализмые хүсэдөөр усадхахын түлөө хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй бүри ехэ нэгэдэлтэйгээр тэмсэдэг болохо хэрэгтэ журналистнуудай мүнөөнэй уулзалга туhалха гээд Тунисай журналистнууд тоолоно.

Журналистнуудай энэ хуралда хабаадаха хүнүүд Тунисата тон хани халуунаар угтагдаха гээд соёл культурын болон информациин асуудалнуудай талаар гүрэнэй секретариадай түлөөлэгшэ Джелюли Насер ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Журналистнуудые угталга эмхидхэхын тулада Тунисай правительствын шиидхэбэреэр Туниста тусхай комитет байгуулагдаа гээд тэрэ мэдээсээ.

Мүнөө үе сагай шухалын шухала асуудалнуудые, хамагай түрүүндэ эб найрамдалай болон колониализмда эсэргүүсэн тэмсэхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ журналистнуудай бүхэдэлхэйн уулзалга тухай журналистнуудhаа гадна, Тунисай бүхы хүн зон ехээр hонирхоно.

Урда Вьетнамай арад зониие хашажа, харшалжа ба... эсэргүүсэhэн залуушуулай жагсаал Коломбодо США-гай Цейлон... посольствын байшангай хажууда болобо. Эдэ аашанууд америкэ... дэй туhаламжаар хэгдэжэ байгаа юм. Зураг дээрэ: США-гай ... лондохи посольствын байшангай хажуудахи жагсаал харуулагд...

ТАСС-ай фотохрони...

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVIII сесси

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 19. (ТАСС). Сессиин зүбшэхэ зүйл тухай асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVIII сессиин генеральна комитет үсэгэлдэр үглөөнэйнгөө заседани дээрэ хаража үзөө.

Организациин хүдэлмэри тухай ООН-ой генеральна секретариин элидхэлые Ассамблейн удаадахи—XIX сесси дээрэ хаража үзэхэ гэжэ комитет шиидхээ. Юуб гэхэдэ, энэ элидхэл мүнөө хүсэд бэлэдхэгдээгүй байшоо.

Колони оронууд болон арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай декларациин ямараар дүүргэгдэжэ байhан тушаа тусхай комитедэй элидхэлые, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай асуудалые сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулхыень hанамжалан дурадхаха гэжэ комитедэй гэшүүд нэгэн дуугаар шиидхээ.

«Корейн асуудал» гэдэгые сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулхые СССР-эй түлөөлэгшэ Н. Т. Федоренко эрид шууд буруушаагаа. Советскэ түлөөлэгшын хэлэhые Румыниин түлөөлэгшэ дэмжэhэн байна. Социалис оронуудай буруушаажашье байгаа hаань «Корейн асуудал» гэдэгые сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулхые hанамжалан дурадхаха гэжэ генеральна комитет арбан хоёр дуугаар шиидхээ, 3 делегаци буруушаажа дуугаа үгөө, 6 делегат hаналаа барая.

ЮАР-ай правительствын үндэhэ яhанай илгаа гаргадаг политика тухай, Урда Родези тухай, Оман тухай асуудалнуудые зүбшэхэ зүйлдөө оруулхыень генеральна комитет hанамжалан дурадхаа. Эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхые Ази, Африкын оронууд, мүн социалис оронууд баадхаhан байна.

Урда Вьетнамда хүнэй эрхэ сүлөөгэй сахигдадаггүй тухай пунктые зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэhэн Афро-Азиин арбан табан оронoй дурадхалые генеральна комитедтэ хэншье буруушаагаагүй.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгдэхэ эрхые hэргээхэ тухай асуудал зүбшэхэ зүйлдэ оруулхые Албани дурадхаhан байна. Энэ дурадхалынь олонхиин дуугаар баталан абтаа.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 19. ТАСС-ай корреспондентнүүд С. Лосев, Г. Васильев иигэжэ дамжуулна.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVIII сессиин зүбшэхэ зүйл тушаа hанамжа, дурадхалнуудые генеральна комитедэй сентябриин 18-най заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ дүүргэгдээ. Мүн эдэ асуудалнууд Ассамблейн органуудта хубаарилан үгтэhэн байна. Тон шухала асуудалнуудые — колони оронууд болон арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай декларациин дүүргэлтэ тушаа тусхай комитедэй элидхэлые, ООН-до КНР-эй түлөөлэгдэхэ хуулита эрхэ hэргээхэ тухай асуудалые, Урда Вьетнамда хүнэй эрхэ сүлөөгэй сахигдадаггүй тухай асуудалые Ассамблейн пленарна заседанинууд дээрэ хаража үзэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Ядерна болон термоядерна зэбсэг хэрэглэлгые хориhон хэлсээ баталхын тулада конференци зарлаха тухай асуудалые, бүү зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедэй элидхэлые, эб найрамдал аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ бусад шухала асуудалнуудые нэгэдэхи (политическэ) комитет хаража үзэхэ болоо. Оман тухай асуудал дүрбэдэхи комитедтэ хаража үзэгдэхэ ёhотой гэжэ генеральна комитет hанамжалан дурадхаа. Генеральна Ассамблейн хоёрдохи, гурбадахи, дүрбэдэхи, табадахи, зургаадахи комитедүүдэй зүбшэхэ зүйлнүүд тухай hанамжа, дурадхалнууд генеральна комитедтэ нэгэн дуугаар баталан абтаhан байна.

Генеральна Ассамблейн сентябриин 19-нэй үглөөнэй пленарна заседани дээрэ юрэнхы үгэ хэлэлгэ эхилхэ юм.

КПСС-эй делегаци Уругвайда ерэбэ

МОНТЕВИДЕО, сентябриин ... (ТАСС). Уругвайн коммунис па... байгуулагдаhаар 43 жэлэй ойн ... дэртэ хабаадалсахын тулада ...вайн компартиин ЦК-гай ура... Советскэ Союзай Коммунис па... делегаци эндэ ерээ. КПСС-эй Ц... гэшүүндэ кандидат, «Коммуни...» гэжэ журналай главна ред... В. П. Степанов делегациие тол...но.

Нацинуудай ордон ... юрэ бусын уулзалга болобо

АЛЖИР, сентябриин 19. (Т... Үсэгэлдэр нацинуудай ордон ... юрэ бусын уулзалга болоо. Респ...кын президент Бен Белла а... арадтай уулзаа. Алжирай урды ...нерал-губернаторай ажалладаг ...шангай үүдэн үргэнөөр нээгдэжэ ...жирай президенттэй уулзахые ...hэн хүнүүд эндэ суглараа. ... зуун хүн ордоной залнууд соо ...ларhан байна. Тэдэнэй дунда ...нүүд, үхибүүд, дайнай инвали... тариашад, хүдэлмэришэд бии. ...нэр Алжирай Республикын нэг... президентын гар барихые гү, ... юрэ хажуудань ерэхые хүсэдэг ...ба. «Бен Белла мандаха болто...» гэhэн юрөөлнүүд табигдаа.

Уулзалга hүни орой болотор ү...жэлhэн байна.

Москвагай договорто ба... нэгэ гүрэн гар таби...

ВАШИНГТОН, сентябриин ... (ТАСС). Агаарта, замбуулинай ...да, уhан доро ядерна туршалг...дые хорихо тухай Москвада ба...даhан договорто Танганьикын т...лэгшэ сентябриин 18-да Вашин...до гар табяа.

НИГЕРИИН ШЭНЭ КОНСТИ...

ЛОНДОН, сентябриин 19. (Т... Нигериин Федеральна парламе... түлөөлэгшэдэй палата мүнөөдэр ... конституциие hайшааба. Тэрэ... ёhоор Нигери октябриин 1-hээ ...лэн федеральна Республика гэжэ ...логдохо болоо. Тэрэнэй нэгэдэхи ...зидентнь мүнөөнэй генерал-губе...тор Ннамли Азикиве болохо ... гээд Рейтер агентствын корре...дент Лагосhоо мэдээсэнэ.

Хонжоо наймаашанай, хобдог баяшуулай заншал

(„Америкэдэхи ёhо гурим“ иимэ юм!)

Хуурмаг мүнгэ хэдэг Америкын мэхэшэдэй дунда мүнөө ехэ дуу шуун болоно байна. Юундэб гэбэл Сагаан байшанда нюуса алба хэгшэдэй хүтэлбэрилэгшэ Джеймс Роули жэл бүри хэдэг элидхэлээ hаяхан хэблэлдэ толилоо. Америкын Холбоото Штадуудта хуурмаг мүнгэ хэхэ ябадал ехэ дэлгэрэнхэй гэжэ Джеймс Роулиин элидхэл соохоо тодорно. Жэшээлбэл, мүнгэн сангай үнгэрэгшэ жэл соо (энэнь июниин 30-да дүүрээ) Роулиин тагнуулшад эрьесэдэ оруулагдахаhаань урид 2 миллион 850 мянганай хуурмаг долларнуудые хуряажа үрдөө. Гэбэшье, тиимэ хуурмаг мүнгэнүүдэй зариманиинь—500 мянга гаранинь—эрьесэдэ орошоhон байба. Хуурмаг мүнгэ хэдэг байhан 662 хүн баригдажа арестовалуулаа.

Тэдэ мэхэшэд хуурмаг мүнгэнүүдые үнэхөөрөө хэдэг байба. «Мүнгэ хэхэ» гэhэн үгэнүүд америкынхидэй дунда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. «Америкынхинэй бүхы ажаhуудалынь» хүниие бага наhанhаань хойшо эхилжэ өөдэгүй муухай сэдьхэлтэй болгодог, доллар мүнгэнэй урда hүгэдэн байхаар хүмүүжүүлдэг юм.

Али бүхы аргаар баяжаhайб лэ гэжэ олохон американецууд шунахайран эрмэлзэдэг. Юундэб гэбэл, баян хүн лэ США-да солотой суутай, хүндэ ехэтэй болодог, гүрэнэй засагые гартаа барижа байдаг ха юм. Агуухэ немец поэт Генрих Гейне бүри үнгэрhэн зуун жэлдэ иигэжэ бэшээ hэн: «Мүнгэн хадаа манай үеын бурхан мүн, харин Ротшильд—тэрэ бурханай hүлдэнь гээшэ». Дюпон, Рокфеллер, Морган болон бусад миллионернүүд элдэб муухай арга мэхэ гаргажал тэhэ баяжаhан байна. Томо томо монополистнууд, тэдэндэ алба хэдэг правительствануud алта мүнгэнэй хойноhоо шунахайржа, аюулта муухай шуhата дайнуудые хэhэн, олон түмэн зониие алаhан хюдаhан, доромжолhон, дээрмэдэhэн, өөрынгөө оронойхиhоо гадна, мүн ондоошье оронуудай арадуудые хайра гамгүйгөөр мүлжэhэн, дарлаhан байха юм.

«Мүнгэ зөөри олохын тула, али бүхы арга мэхэ ашаглан хэрэглэхэ ёhотой,»—гэжэ олохон американецууд болодог юм. Иимэ муухай үзэл бодолые Дуглас Джонсонтой тохёолдоhон түүхэ гэршэлнэ.

Ажалгүй болошоhон табитай дворник Джонсон гэгшын Лос-Анжелос хотодо ябатарынь нэгэ мэшээг мүнгэн газарта хэбтэбэ ха. Тэндэнь аяар 240 мянган доллар мүнгэн байба. Энэ мүнгые страховой компаниинхин харгыдаа гээжэрхиhэн байгаа. Иимэ ехэ мүнгэ олоод, ехэл горьдохоор байгаа hааб даа. Ажал хүдэлмэригүй болошоhон Джонсон гэнтэ ехээр баяжашаха hэн. Теэд Дуглас Джонсон үнэн сэхэ зантай хүн байhан туладаа, олоhон мүнгэнhөө нэгэшье доллар абангүй, эзэндэнь бусаагаа. «Энэ олоhон мүнгэ үбэршэлөө hаа, гурбан үхибүүдэйнгээ урдаhаа ямар нюураараа хараха гээшэбиб даа гэжэ hанаа hэм»,—гээд Джонсон хөөрөө бэлэй.

Зүгөөр Джонсоной түүхэ энэ тэдыгээр дүүрээгүй hэн. Тэрэ түүхын үргэлжэлэлынь мүнөөнэй Америкын ёhо заншалда ехэ тааруу байгаа. Олоhон мүнгэеэ эзэндэнь бусааhанайнгаа hүүлээр hара болоод лэ Джонсон тэсэшэгүй муу байдалдаа ороо. Үнэн сэхэ ябадал гаргаhанайнь түлөө тэрэниие хүндэлхын орондо, харин нүхэдынь, танилнуудынь, хүршэнэрынь тэрэнээ наада барижа, доромжолжо эхилээ hэн. Джонсондо элдэб муухай бэшэгүүдые эльгээдэг, тэрээниие эрьюу тэнэг хүн гэжэ тоолодог болоhон байгаа. Тиин энэ дворник ехэ муу байдалда ороо бэлэй.

Иигэжэ зөөриншэ хүнүүдэй hайнда тоологдодог общество дотор Джонсоной үнэншэ сэхэ зангынь дан ехэ аюултай байбал. Харин тиихэдэ али бүхы арга мэхээр «алта мүнгэ хэжэ» шададаг хүнүүдые Америкэдэ аргагүй ехээр магтадаг байха юм. Хуураха мэхэлхэ, хулууха топохо заншал гээшэ баяшуулай бодомжолдог ёhоор хадаа ухаатай сэсэн, шадамар бэрхэ байhанай тэмдэг хэбэртэй юм.

Энэ талаар промышленна компанинууд, фирмэ, корпорацинууд эли тодо жэшээ харуулна. Ашаг олзо олохын тулада тэдэнэр юушье хэжэрхихэдээ хойшоо харадаггүй. Электротехническэ томо томо компанинууд сугларaaд, худалдаанай дэлгүүрые хубаажа, юумэнэй үнэ сэн дээшэлүүлхэ тухай нюуса үгэсэлгэ хэжэ байтараа баригдаба гэжэ hаяшаг Америкэдэ ехэ шуугаан гараа. Жэшээлхэдэ, силовой выключатель бүтээхэ хэрэгтэ фирмэ бүхэнэй эд товар худалдаха дэлгүүр уридшалан хубаарилагдаhан байгаа.

Энэ нюуса хэлсээндэ хабаадагшад ехэхэн ашаг олзодо хүртэбэ. Доогуур хэлсээ хэhэн тэрэ картель электрическэ түхеэрэлгын ямаршье зүйлнүүдэй сэнгые (электрын дэнhээ эхилээд, угаа томо турбогенератор хүрэтэр) өөрынгөө зоргоор тогтоожо байгаа. Тиин 1951 онhоо 1959 он хүрэтэр дэлгүүр дээрэхи генераторай үнэ сэн 50 процентээр дээшэлжэ, харин энэ үе соо оптово сэн оройдоол 5 процентээр хүндэ болоhон юм.

Нюуса картелиин гаргадаг мэхэ гохонууд эсэсэй эсэстэ элирэн тодоржо, ёhын тэдыдэ хэрэгынь сүүдтэ үгтэhэн байгаа. Электрокомпани багахан яла түлөөд лэ бүрин бүтэн зандаа гараа hэн. Харин тоноhон дээрмэдэhэн олон миллион долларынь компаниин гарта үлөө.

hэшхэл бодол, ёhо заншал гээшые Америкын баяшуул огто тоодоггүй юм. Хонжоо наймаашадай хоорондо үзэлэй муухай, ухэлэй шанга тэмсэл боложо байдаг. Тагнуул хэхэ, эдишэ үгэхэ, доогуур үгэсэлгэ хэхэ мэтын харата муухай хэрэг үйлэнүүд тэндэ ходол гаража байдаг юм.

Капиталис бүлэглэлнүүдэй дунда имагтал баяжаха, мүнгэ зөөри олохо гэhэн зэрлиг муухай заншал дэлгэрэнхэй. Тиин американец хадаа обществын тэдэ «хүндэтэ» зонхилогшодhоо жэшээ абадаг.

Банкнууд болон корпорацинуудай алба хаагшад хажуу тээ баhал үлэнгүй—муу муухай юумэнүүдэй хэгдэжэ байhые тэдэнэр өөhэдөө хаража байна ха юм. Америкын хэблэлэйхинэй тооложо гаргаhанай ёhоор, имагтал 1962 ондо американска корпорацинууд миллиардhаа үлүүтэй долларoo хулуулгаа. Жэлhээ жэлдэ улам ехэ мүнгэ зөөри банкнуудhаа хулуугдана. Хоёр жэл хахад соо (1958 оной январьhаа 1960 оной июнь хүрэтэр) 12.350 банкнуудай хүтэлбэрилэгшэд болон алба хаагшад 20 миллион шахуу доллар «хармаанлаhан» байна. Мүнөө жэл долоодохи банк бүхэндэнь мүнгэ дутажа байна гэжэ баримталан харуулагдана.

...Залуу полицейскэ Хомер Мартин гэгшэ тонуул дээрмэ болоhые ямар бэлээр мэдэнэ гээшэб гэжэ Канзас-Сити городой полициин комиссар ехэ гайхаhан байгаа. Теэд мүшхэлгэ хэхэдэ, Мартин өөрөө тонуул дээрмэ хэдэг байшоо, тиимэhээ хаана хулгай ороhые хэнhээшье түрүүн мэдэдэг байгаа бшуу. Мартинтай хамта баhа табан хүн арестовалуулаа hэн. Иигэжэ полициинхид өөhэдөө тонуул дээрмэ хэжэ байhан юм: нэгэнэйнгээ тоножо байха hамбаанда, нүгөөдэ полицейскэнүүдынь газаа гараад хаража байдаг байгаа.

США-гай гүрэнэй департаментдашье хонжоо наймаа хэхэ, мэхэ гохо гаргаха заншал дэлгэрэнхэй. Президентын советник байhан Джеймс Лэндис налог түлэхэhөө хулжаhанайнгаа түлөө мүнөө сүүдлүүлхэеэ байна. Лэндис болбол табан жэл соо өөрынгөө олзо доходhоо 350 мянган доллар мүнгэеэ налог татагшадhаа нюугаа бшуу.

Техасай мэхэшэн финансист Билли Эстес гэгшэ нёдондо жэл арга мэхэ гаргажа, олон миллион түхэригэй ороохо таряа, үтэгжүүлгэ удобрени худалдаhан байна. Энэ хуурмаг аашыень хүдөө ажахын министерствын дээдэ тушаалтан далдалжа, Эстестэ туhалжа байhан. Хүдөө ажахын министрэй орлогшо Джеймс Ральф, тэрэнэй туhалагша Уильям Морис гэгшэд тэрэ муухай хэрэгтэ хамааралсаhан байба. Эстес гэгшэ эдэ хоёрто мянга гаран долларой бэлэг бариhан байха юм. Тэрэшэлэн ажалай министрэй орлогшо Джерри Холлемэн гэгшэ баhал мянган доллар мүнгэ Эстесhээ «бэлэг» абаhан байба. Правительствын чиновнигуудhаа гадна, мүн «арадай hунгамалнууд» —конгрессменүүд Техасай мэхэшэнэй урьхада ороhон байшоо.

Холбоото Штадуудта ба тэрэнэй ниислэлдэ үнэн сэхэ байха ябадал хүндэгүй юм гэжэ Эстесэй хэрэг дахин харуулаа. Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй үмсын зөөридэ байдаг оронууд дотор ухэлэй шанга үрдилдөөтэ тэмсэл хэхэ, мэхэ гохо гаргаха, баяжахаяал оролдохо ябадал дэлгэрэнхэй.

«Хара амяа, хубиингаа хэрэгые хараха, баяжахаяал оролдохо, үhөө хяhаа гаргаха, хорото hанаатай тэмсэл хэхэ буржуазна ёhо заншалай гол удхань мүн. Буржуазин общество хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалда үндэhэлдэг, энэнь ёhо заншалые тон бүдүүлигээр харшалhан ушар мүн. Тиимэhээл мүлжэгшэ ангинуудай шэнжэ тэмдэгынь «Хүн хүндээ—дайсан» гэдэг хэрзэгы шэрүүн ёhо заншал болоно»,—гэжэ Н. С. Хрущев нэгэтэ хэлээ hэн.

Америкын общество доторхи хүнүүдэй хоорондохи харилсаае эдэ үгэнүүд тон hайнаар тодорхойлон харуулаа. Бузар муухай зан заншалтай тэрэ обществын шэнжэ тэмд... социалис оронуудай хүнүүдтэ ... харша юм. Совет хүнүүдэй ёhо ...шалынь, hайн hайхан сэдьхэл ...нааниинь үмхирhэн капитали... орходоо социализмын бүлюу ... байhые гэршэлнэ. Манай орон ...шэнэ хүнүүд, коммунис үз... арюун hайхан сэдьхэл бодолтой ...нүүд хүмүүжэн гарана. Энэ ... социалис байгуулалтын эгээн ... туйлалта, манай партиин нэгэн... шухала туйлалта мүн.

О. ВАСИЛЬЕ...

Редактор
Ц. О. ОЧИРО...

Хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдэй почтальонуудай анхаралда

«Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй нэ... дэмэл редакци 1963 оной дүрбэдэхи кварталда «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдые түргөөр, олоор т...рааха конкурс соносхоно.

Кварталай туршада 200 газетэ тарааhан олонитын түлөөлэгшэд, почтальонууд тус бүридөө 10 түхэр...гөөр шагнагдаха. 150 хэhэг газетэ тарааhан хүнүүд 7 түхэриг 50 мүнгөөр, 100 хэhэг тараагшад 5 түхэригөөр шаг...нагдаха байна.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00531. Зак. № 5088.